

2.1. **Introducción**

No capítulo anterior estudíamo-la realidade macroeconómica galega do ano 2002; neste ímonos centrar na estrutura e na dinámica do tecido productivo de Galicia e máis na política industrial das diferentes administracións públicas.

Primeiramente, achegarémonos á dimensión das empresas galegas (en aspectos como o número de empregados, e a distribución por provincias baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE) e da Tesourería Xeral da Seguridade Social. Trataremos tamén neste epígrafe do crecemento do número de empresas galegas e da forma xurídica que adoptan.

No apartado seguinte analizaremos-las enquisas industriais (de empresas e de produtos), a enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), a de indicadores de alta tecnoloxía e as opinións dos empresarios galegos sobre diversas variables da actividade productiva.

Despois abordarémolo estudio do sector público empresarial en Galicia, analizando a súa relevancia en emprego e investimentos. Por último, referirémonos á política industrial en Galicia, contemplada desde unha triple perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

Por último, centrarémonos nas maiores empresas que teñen a sede en Galicia, tratando da súa evolución económico-financeira, da distribución sectorial e territorial, dos trazos de competitividade e da creación de emprego.

2.2. Dimensión e forma xurídica das empresas

Neste apartado achegarémonos, en primeiro lugar, á estrutura do tecido productivo galego a través do estudio da dimensión das empresas galegas segundo o número de traballadores e os sectores de actividade, de acordo coa información subministrada polo Directorio Central de Empresas (DIRCE). Incluiremos tamén datos destas mesmas variables para as comunidades autónomas e o conxunto estatal, co fin de facilitar a comparanza entre a nosa comunidade autónoma e o total de España.

En segundo lugar, analizaremos a información que sobre as empresas galegas proporciona a Seguridade Social por estratos de asalariados e provincias.

En terceiro lugar achegarémonos ás empresas con domicilio social en Galicia de maior dimensión por facturación e emprego. Esta información complementarémola coa das vendas e o emprego das grandes empresas industriais españolas con significativa presenza productiva en Galicia e máis das principais empresas industriais nas que o principal establecemento en España está situado en Galicia.

Nos informes de anos anteriores víñanse ofrecendo os datos de números de empresas máis a súa distribución por actividades económicas e número de traballadores tomando como referencia a información subministrada pola Tesourería Xeral da Seguridade Social que a contemplaba desde a perspectiva dos códigos de contas das empresas inscritas no Réxime Xeral da Seguridade Social.

A partir de 1995 introdúcese no informe a información do Directorio Central de Empresas (DIRCE) do INE que combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cós procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, sometidos a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonizacións e integración có obxecto de chegar ós datos máis fiables posibles.

Vista a importancia, fiabilidade e a utilización da fonte de DIRCE a efectos internacionais, en particular nos datos que se subministran a EUROSTAT, considérase preciso facer un cambio na exposición de datos deste epígrafe da dimensión das empresas, presentando en primeiro lugar os correspondentes ó DIRCE, pero mantendo neste caso (cadro 2.8) a información que subministra a Seguridade Social que ofrece un concepto de empresa distinto e máis limitado.

O DIRCE é un proxecto que ven a desenvolver o INE desde 1989 e que a partir de 1995 ofrece datos máis precisos sobre o número de empresas por comunidade autónoma e provincial e a distribución das mesmas desde o punto de vista xurídico, por estratos de asalariados e por actividade económica.

Como xa apuntamos anteriormente o concepto de empresa é amplo e comprende tamén as que non dispoñan de asalariados, empregando como fontes primarias os datos da cotizacións da Seguridade Social, IRPF, Imposto de Actividades Económicas, inscrición no Rexistro Mercantil. Os datos do DIRCE refírense á situación a día 1 de

xaneiro de cada ano e compre ter en conta que non inclúe os datos das empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servicios administrativos das administracións públicas (aunque si as empresas públicas).

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ó comezo do ano 2002. A Comunidade Autónoma de Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ó emprazamento da súa sede central, representando as máis de cincocentas mil ó 19% do total español. O segundo lugar ocúpao Andalucía con o 14,7%, seguida da Comunidade Autónoma de Madrid cun 14,2% e a Valenciana cun 10,6%.

■ Cadro 2.1

Distribución das empresas. Por sectores económicos e comunidades autónomas. 2001-2002

	Sector económico									
	Total		Industria		Construcción		Comercio		Resto de servicios	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
España	2.645.317	2.710.400	244.262	247.779	314.705	336.075	796.690	796.647	1.289.660	1.329.899
Andalucía	384.086	398.302	30.860	31.569	34.174	37.247	134.492	136.251	184.560	193.235
Aragón	80.586	81.533	8.403	8.443	11.005	11.536	23.103	22.801	38.075	38.753
Asturias	65.301	63.209	4.572	4.362	7.794	7.811	20.279	19.075	32.656	31.961
Baleares	71.424	73.358	5.327	5.342	11.456	12.240	18.552	18.589	36.089	37.187
Canarias	108.619	113.165	6.128	6.338	11.198	12.343	34.463	34.791	56.830	59.693
Cantabria	32.288	33.017	2.354	2.391	4.207	4.468	9.411	9.442	16.316	16.716
Cast. e León	147.775	147.496	12.839	12.875	21.750	22.330	45.799	44.706	67.387	67.585
Cast. A Mancha	100.804	100.492	12.634	12.621	15.354	16.193	33.010	31.839	39.806	39.839
Cataluña	494.153	515.173	54.164	55.943	60.910	64.827	138.906	141.479	240.173	252.924
C. Valenciana	281.932	288.408	31.263	31.526	31.834	34.673	88.702	88.016	130.133	134.193
Extremadura	47.765	57.419	4.129	5.074	5.619	7.402	16.900	20.284	21.117	24.659
Galicia	167.732	165.726	14.838	14.799	21.626	22.614	53.732	52.217	77.536	76.096
Madrid	377.785	384.638	26.937	26.828	40.974	43.080	94.386	93.512	215.488	221.218
Murcia	69.865	72.547	7.145	7.297	8.617	9.305	23.337	23.582	30.766	32.363
Navarra	36.606	37.333	3.752	3.896	5.396	5.580	10.086	10.140	17.372	17.717
País Vasco	152.722	152.211	15.885	15.413	19.875	21.349	42.308	40.713	74.654	74.736
A Rioxa	18.985	19.499	2.868	2.890	2.454	2.613	5.831	5.904	7.832	8.092
Ceuta e Melilla	6.889	6.874	164	172	462	464	3.393	3.306	2.870	2.932

Fonte: INE. DIRCE

Galicia representa a quinta comunidade por número de empresas con 165.726 no ano 2002. Case a metade das empresas (45,92% en Galicia e 49,07% no total estatal) pertencen ó sector “resto de servicios”, no que figuran as empresas do sector de servicios diferentes das comerciais. Case a terceira parte do total das empresas son do espectro do comercio (31,51% en Galicia e 29,39% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servicios supoñen un 77,42% do total en Galicia e un 78,46% en España.

O crecemento no número de empresas ó longo de 2001 foi no total do Estado do 2,42%, sendo destacable en Cataluña 4,25% e Andalucía o 3,7%. En Galicia decreceu moi lixeiramente pasando das 167.732 do primeiro de xaneiro do 2001 as 165.726 da mesma data do 2002.

■ Cadro 2.2
**Distribución das empresas. Por provincias.
Galicia/España. 1995-2002**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

No cadro 2.2. presentámo-la distribución das empresas en Galicia —con desglose provincial— e máis no Estado. Galicia ten a primeiros do ano 2002 un 6,1% do total estatal de empresas que figuran do DIRCE, porcentaxe que baixou en dous décimas con respecto ó ano anterior se ben mantívose practicamente invariable ó

■ Cadro 2.3
**Distribución das empresas. Por condición xurídica e provincias.
Galicia. 1999-2002**

	Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos e outros
A Coruña 1999	63.167	44.018	1.767	13.067	13	0	830	398	2.993	81
2000	69.381	47.820	1.825	14.735	12	0	845	418	3.628	98
2001	70.021	47.115	1.817	15.861	10	1	841	421	3.849	106
2002	66.276	43.244	1.757	16.195	7	1	813	403	3.771	85
Lugo 1999	21.267	15.810	293	3.864	1	0	1.012	166	90	31
2000	21.825	15.962	312	4.140	1	0	1.077	168	134	31
2001	21.865	15.710	314	4.347	0	0	1.140	179	143	32
2002	21.942	15.559	300	4.548	0	0	1.175	179	149	32
Ourense 1999	20.598	14.939	502	4.053	1	0	221	125	724	33
2000	20.959	14.972	493	4.293	1	0	229	137	799	35
2001	21.136	14.815	498	4.564	1	0	241	148	832	37
2002	21.215	14.655	485	4.784	1	0	254	143	856	37
Pontev. 1999	52.013	34.017	1.492	13.794	3	0	1.670	222	747	68
2000	53.907	34.563	1.488	14.809	2	0	1.810	235	930	70
2001	54.710	34.160	1.506	15.803	3	0	1.900	248	1.020	70
2002	56.293	34.573	1.507	16.750	3	0	1.982	281	1.127	70
Galicia 1999	157.045	108.784	4.054	34.778	18	0	3.733	911	4.554	213
2000	166.072	113.317	4.118	37.977	16	0	3.961	958	5.491	234
2001	167.732	111.800	4.135	40.575	14	1	4.122	996	5.844	245
2002	165.726	108.031	4.049	42.277	11	1	4.224	1.006	5.903	224
España 1999	2.518.801	1.647.699	133.410	559.483	579	118	71.809	23.110	77.263	5.330
2000	2.595.392	1.662.679	131.079	612.374	548	127	73.511	23.456	86.070	5.548
2001	2.645.317	1.651.265	129.349	667.441	503	127	75.503	24.210	91.386	5.533
2002	2.710.400	1.662.183	126.529	716.542	471	117	76.631	24.867	97.501	5.559

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

■ Cadro 2.4

Distribución das empresas. Por estrato de asalariados e provincias.
Galicia/España. 1999-2002

	Sen asalariados	Con asalariados	de 1 a 2 asalariados	de 3 a 5	de 6 a 9	de 10 a 19	de 20 a 49	de 50 a 99	de 100 a 199	de 200 a 499	de 500 a 999	de 1.000 a 4.999	de 5.000 ou máis asalariados	
A Coruña	1999	34.778	28.389	16.932	5.795	2.484	1.803	1.014	210	85	49	12	5	0
	2000	38.822	30.559	18.104	6.299	2.662	1.939	1.120	249	110	54	17	5	0
	2001	38.084	31.937	18.807	6.606	2.966	1.982	1.116	252	129	58	15	5	1
	2002	34.388	31.888	18.542	6.728	2.976	2.031	1.134	258	135	55	16	11	2
Lugo	1999	11.666	9.601	6.146	2.008	725	463	209	30	15	4	1	0	0
	2000	11.733	10.092	6.385	2.148	796	489	218	34	18	3	0	1	0
	2001	11.293	10.572	6.712	2.219	861	498	222	38	18	3	1	0	0
	2002	11.094	10.848	6.842	2.285	890	514	252	39	19	6	1	0	0
Ourense	1999	11.768	8.830	5.509	1.811	709	492	213	66	14	10	5	1	0
	2000	11.788	9.171	5.654	1.921	752	497	254	60	16	12	4	1	0
	2001	11.528	9.608	6.001	1.934	844	502	229	64	17	11	5	1	0
	2002	11.377	9.838	6.141	1.967	881	507	242	63	22	9	5	1	0
Pontevedra	1999	26.560	25.453	14.898	5.397	2.265	1.624	921	205	87	43	10	2	1
	2000	27.245	26.662	15.330	5.735	2.454	1.735	1.043	211	94	45	11	3	1
	2001	26.789	27.921	15.967	5.981	2.759	1.800	1.019	240	90	50	7	7	1
	2002	27.137	29.156	16.681	6.297	2.848	1.837	1.083	247	93	56	7	6	1
Galicia	1999	84.772	72.273	43.485	15.011	6.183	4.382	2.357	511	201	106	28	8	1
	2000	89.588	76.484	45.473	16.103	6.664	4.660	2.635	554	238	114	32	10	1
	2001	87.694	80.038	47.487	16.740	7.430	4.782	2.586	594	254	122	28	13	2
	2002	83.996	81.730	48.206	17.277	7.595	4.889	2.711	607	269	126	29	18	3
España	1999	1.388.116	1.130.685	648.771	235.131	101.717	79.423	45.639	11.348	4.826	2.740	663	362	65
	2000	1.417.221	1.178.171	666.054	246.660	108.534	85.259	49.855	12.362	5.373	2.910	697	396	71
	2001	1.408.792	1.236.525	692.964	259.764	126.050	86.308	48.205	12.953	5.867	3.180	744	418	72
	2002	1.425.332	1.285.068	716.914	271.764	131.666	89.840	50.595	13.468	6.190	3.276	815	466	74

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

longo do septenio de existencia desta fonte estatística —só en 1999 e en 2002 foi algo menor—. A provincia da Coruña concentra no último ano o 40% das empresas galegas e a de Pontevedra o 33,97% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

O descenso do número de empresas de Galicia en 2002 debeuse á diminución operada na provincia da Coruña, na que baixan en 3.745, mentres que no resto das provincias galegas sube o seu número, moi lixeiramente en Lugo e Ourense e con maior forza en Pontevedra.

No cadro 2.3 podemos ver a distribución nas provincias galegas —e nos totais galego e español— do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuatrienio. En Galicia o maior aumento absoluto no ano 2002 foi o do grupo das de responsabilidade limitada, en 1.702, incrementándose tamén as comunidades de bens, as sociedades cooperativas e as asociacións, diminuindo en troques as de per-

soas físicas —en 3.769—, as sociedades anónimas —en 86— e en menor medida as colectivas e os organismos autónomos.

No tocante á estrutura empresarial galega por condición xurídica no ano 2002, a empresa propiedade dunha persoa física segue a se-la fórmula maioritaria, escóllena un 65,19% das empresas galegas, seguida da sociedade limitada (25,51% das empresas). Esta última segue subindo a súa porcentaxe (no último ano en case dous puntos).

No cadro 2.4 ofrecémo-la distribución das empresas por estrato de asalariados nas provincias galegas —e nos totais galego e máis estatal— no último cuatrienio. Máis da metade das empresas galegas (50,68%) non teñen asalariados e o 58,98% das que teñen algún só contan con un ou dous empregados.

Nas empresas sen asalariados, Galicia representa o 5,89% do total español no ano 2002 (tres décimas menos que no ano anterior). Nas empresas con asalariados, o peso relativo de Galicia no total estatal é maior nas empresas de menos asalariados e vaise facendo sempre máis pequeno a medida que sobe o estrato de empregados ata o nivel dos 5.000 empregados, salvo no de 1.000 a 4.999 no que sobe moi lixeiramente con respecto ó estrato anterior.

A porcentaxe de Galicia no total estatal de empresas é no último ano do 6,72% no estrato de 1 ou 2 asalariados, 6,36% nas de 3 a 5 asalariados, 5,77% nas de 6 a 9, 5,44% nas de 10 a 19, 5,36% nas de 20 a 49, 4,51% nas de 50 a 99, 4,35% nas de 100 a 199, 3,85% nas de 200 a 499 asalariados, 3,56% nas de 500 a 999. Nas empresas de 1.000 a 4.999 asalariados esa porcentaxe representa 3,86% e nas que superan os 5.000 asalariados é do 4,05%.

Se centrámola análise nas empresas de 500 ou máis empregados sobrancea o dato de que en Galicia no ano 2002 hai 50 empresas (cinco máis que no ano anterior) e no total do Estado 1.355 (121 empresas máis que no ano anterior), polo que as empresas de Galicia supoñen agora o 3,69% do total de España (unha décima máis que no ano anterior, pero moi por baixo da porcentaxe antes vista para o total de empresas: 6,10%). Se contemplamos só as empresas de 1.000 ou máis empregados, en Galicia hai 21 —tralo forte aumento das empresas de entre 1.000 e 4.999 experimentado no ano 2002— e no Estado hai 540, polo que a porcentaxe galega no conxunto español neste estrato empresarial sobe ó 3,89%.

O cadro 2.5 explicita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados nos últimos oito anos tanto en Galicia como no conxunto do Estado. Esa porcentaxe en Galicia supera en case dous puntos no ano 2002 á porcentaxe estatal, medrando máis no último ano en Galicia que no conxunto do Estado.

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados é a que figura no cadro 2.6, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en Galicia e no Estado no último quinquenio. Compróbase que no ano 2002 só nos primeiro estratos —de un a dous asalariados— as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do Estado, nas de tres a cinco a porcentaxe e a mesma e vaise abrindo a diferenza relativa a prol de España nos catro estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

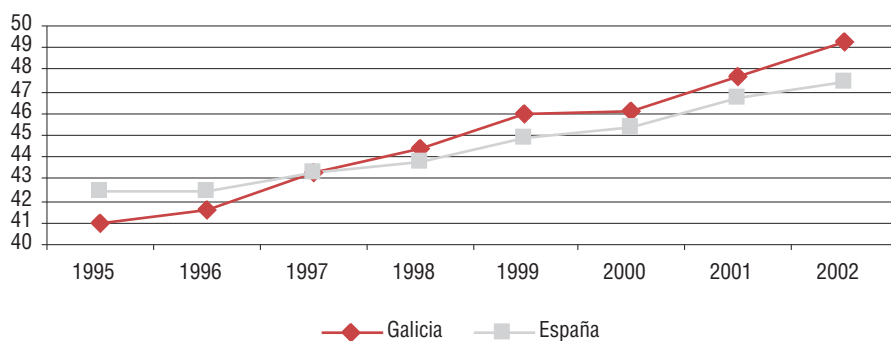
A distribución das empresas por actividade principal —segundo a Clasificación Nacional de Actividades Económicas— e estrato de asalariados presentámola para Galicia no ano 2002 no cadro 2.7. O epígrafe 52 (comercio polo miúdo, sen incluír o de vehículos de motor e a reparación de aparellos domésticos ou efectos perso-

**Porcentaxe de empresas que teñen asalariados.
Galicia/España. 1995-2002**

■ **Cadro 2.5**

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4

Fonte: DIRCE

ais) concentra o 20,77% do total de empresas galegas que figuran no DIRCE; séguenlle en importancia numérica o epígrafe 45 (construcción) cun 13,65% do total e o epígrafe 55 (Hostalería) cunha porcentaxe do 12,26 %. Os tres apartados citados concentran case a metade do total de empresas galegas (46,68%); na comparación co ano anterior, aumenta a porcentaxe da construcción, como nos dous anos anteriores e diminúen as do comercio polo miúdo e maila hostalería.

■ **Cadro 2.6**

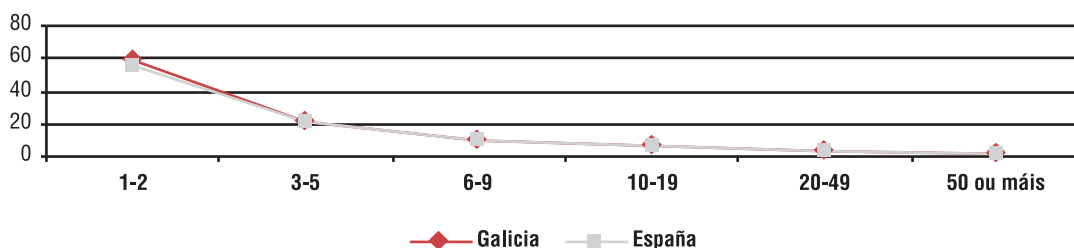
**Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados⁽¹⁾.
Galicia/España. 1998-2002**

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
1998	60,8	20,7	5,4	6,0	3,1	1,1	57,8	20,8	9,1	6,8	3,8	1,7
1999	60,1	20,8	8,6	6,1	3,3	1,1	57,4	20,8	9,0	7,0	4,0	1,8
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE

⁽¹⁾ Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado

Porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en 2002

Se centrámola análise nas empresas **galegas sen asalariados**, os tres epígrafes citados supoñen no ano 2002 unha porcentaxe lixeiramente menor (47,32%) e o peso relativo de cada un deles varía notablemente respecto ó visto anteriormente, xa que o comercio polo miúdo (no que hai que lembrar que non se inclúen as actividades antes mencionadas) perde un pouco de peso acadando o 24,33% do total, a hostalería tamén diminúe lixeiramente (12,37%) e a construción aumenta a súa participación no total galego (que pasa a ser dun 10,62%).

Se queremos centra-la análise nas empresas galegas **con asalariados** do ano 2002, os datos deste cadro 2.7 permiten ós interesados realizar un estudio polo miúdo do número de empresas correspondentes ás diversas actividades económicas do CNAE —ata a subdivisión en dous díxitos— para os once estratos de asalariados recollidos no DIRCE.

O cadro 2.8 contempla o número total e por tramos de traballadores en alta das empresas inscritas no Réxime Xeral e no da Minería do Carbón da Seguridade Social en cada unha das provincias galegas, no total de Galicia e no total de España, agrupando nunha única entidade —empresa— tódalas contas de cotización co mesmo número de identificación fiscal, co fin de acadar na estatística un concepto de empresa que se corresponda có xurídico. A provincia da Coruña agrupa o 40,94% das empresas inscritas e noutro polo cuantitativo a de Ourense comprende o 12,51%. As 77.669 empresas que desde esta perspectiva operan en 2002 en Galicia representan o 6,52% do total español. As empresas de un e dous traballadores son as máis numerosas en Galicia e en cada unha das provincias da comunidade e representan con respecto o total nacional o 6,77%, unha porcentaxe máis elevada que o total de empresas; por outra banda as de máis de 1.000 traballadores constitúen só o 5,47 do total de España.

■ Cadro 2.7

Distribución das empresas segundo estrato de asalariados.
Por actividade principal. Galicia. 2001-2002

	Total		Sen asalariados		De 1 a 2 asalariados	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	2	2	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	4	4	1	1	2	1
13. Extracción de minerais metálicos	6	7	2	1	2	3
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	354	416	85	86	88	88
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.566	2.767	990	943	830	822
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	411	441	210	207	77	82
18. Industria da confección e da peletería	1.197	1.391	438	415	189	205
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	62	63	33	28	8	14
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	1.753	1.806	612	564	560	551
21. Industria do papel	39	50	4	7	9	9
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	876	875	330	280	296	304
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	153	173	63	51	40	48
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	170	212	62	63	41	42
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	885	1.059	223	198	228	237
27. Metalurxia	57	75	15	15	14	15
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.102	2.289	655	623	680	682
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	472	549	161	158	128	130
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	38	36	21	19	11	11
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	104	133	32	31	19	23
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	15	20	5	5	2	2
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	313	305	183	158	91	99
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	88	138	28	34	24	24
35. Fabricación doutro material de transporte	260	379	72	78	65	65
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	1.401	1.444	572	556	501	503
37. Reciclaaxe	1	3	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	133	152	59	67	28	34
41. Captación, depuración e distribución de auga	6	11	1	2	2	2
45. Construción	20.956	22.614	8.512	8.922	6.477	6.751
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	5.280	5.351	1.611	1.582	2.118	2.088
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	12.469	12.443	5.760	5.472	3.580	3.556
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos personais e aparellos domésticos	35.388	34.423	21.789	20.440	9.938	10.066
55. Hostalería	20.985	20.320	11.286	10.388	6.869	6.879
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	11.928	12.081	7.558	7.451	3.119	3.157
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	30	41	10	14	2	4
62. Transporte aéreo e espacial	3	3	0	0	0	1
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	876	935	315	297	267	283
64. Correos e telecomunicacións	229	242	108	111	60	52
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	21	32	8	9	6	3
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	29	29	11	9	7	8
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	2.931	2.933	1.965	1.955	786	812
70. Actividades inmobiliarias	4.343	4.609	2.662	2.732	1.238	1.428
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos personais e aparellos domésticos	774	820	377	404	276	279
72. Actividades informáticas	696	755	432	439	157	184
73. Investigación e desenvolvemento	572	482	520	429	40	35
74. Outras actividades empresariais	16.430	16.207	11.053	10.545	3.426	3.458
80. Educación	2.693	2.701	1.386	1.242	508	471
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	5.475	5.073	3.380	2.976	1.435	1.318
90. Actividades de saneamento público	146	197	66	88	38	49
91. Actividades asociativas	387	445	32	31	250	275
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	2.634	2.794	1.250	1.271	886	926
93. Actividades diversas de servizos persoais	5.392	5.397	2.746	2.599	2.069	2.127
Galicia	164.135	165.726	87.694	83.996	47.487	48.206

Fonte: INE. DIRCE

	De 3 a 5 asalariados		De 6 a 9 asalariados		De 10 a 19 asalariados	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	1	1	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	1	1	1	1	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	75	86	50	46	56	57
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	376	407	223	242	147	159
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	53	50	37	29	34	26
18. Industria da confección e da peletería	150	155	158	126	262	265
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	12	6	4	5	5	7
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	284	305	169	141	128	137
21. Industria do papel	6	5	11	10	9	10
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	132	138	77	71	41	46
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	22	22	13	13	15	18
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	27	25	12	14	28	25
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	188	197	112	106	134	152
27. Metalurxia	8	9	9	8	11	12
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	402	414	204	205	161	180
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	90	72	46	62	47	54
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	5	6	1	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	18	20	21	20	14	17
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	3	2	0	1	5	3
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	26	24	7	8	6	10
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	12	16	12	11	12	14
35. Fabricación doutro material de transporte	46	51	40	43	37	39
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	192	199	71	73	65	61
37. Reciclaxe	0	0	1	1	0	1
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	19	23	13	11	14	12
41. Captación, depuración e distribución de auga	0	0	3	3	0	0
45. Construción	3.183	3.366	1.579	1.618	1.205	1.234
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	948	939	393	379	210	211
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	1.713	1.726	917	916	499	496
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	2.561	2.591	818	889	282	283
55. Hostalería	1.966	2.030	692	732	172	180
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	725	785	333	338	193	207
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	3	6	5	5	10	9
62. Transporte aéreo e espacial	2	1	1	0	0	1
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	168	164	73	71	53	57
64. Correos e telecomunicacións	25	27	20	19	16	17
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	4	5	0	0	3	3
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	2	4	4	4	5	2
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	133	120	39	37	8	7
70. Actividades inmobiliarias	287	305	102	88	54	44
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	68	72	35	30	18	15
72. Actividades informáticas	61	73	26	28	20	11
73. Investigación e desenvolvemento	7	8	2	3	3	4
74. Outras actividades empresariais	1.155	1.202	463	484	333	337
80. Educación	373	361	218	231	208	190
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	419	414	149	173	92	92
90. Actividades de saneamento público	20	25	11	11	11	13
91. Actividades asociativas	64	69	20	25	21	27
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	274	280	118	135	106	115
93. Actividades diversas de servizos persoais	432	481	116	128	29	29
Galicia	16.740	17.277	7.430	7.595	4.782	4.889

Fonte: INE. DIRCE

	20 a 49 asal.		50 a 99 asal.		100 a 199 asal.		200 a 499 asal.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	1	1	1	1
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	1	1	0	0	0	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	40	39	11	10	2	4	0	0
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	106	114	28	28	34	33	14	15
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	31	35	8	6	3	3	2	3
18. Industria da confección e da peletería	164	176	37	38	10	5	2	2
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	2	2	1	1	0	0	0	0
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	84	80	14	16	7	8	3	3
21. Industria do papel	6	6	3	3	0	0	0	0
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	23	23	6	6	6	6	1	0
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	13	11	9	9	0	1	2	0
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	25	26	8	9	4	4	3	4
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	122	113	31	35	12	16	4	4
27. Metalurxia	5	10	1	1	2	3	2	2
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	123	137	31	32	13	12	2	4
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	53	52	14	14	4	6	2	1
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	11	15	5	4	4	3	1	0
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	3	3	0	1	2	2	1	1
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	5	6	0	0	0	0	0	0
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	22	20	4	6	3	4	6	7
35. Fabricación doutro material de transporte	62	69	28	27	7	4	3	3
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	36	39	7	7	4	6	0	0
37. Reciclaxe	0	1	0	0	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	2	2	3	3	0	0	1	0
41. Captación, depuración e distribución de auga	2	2	0	1	1	1	1	0
45. Construción	522	557	98	104	36	48	12	11
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	122	125	25	24	2	3	1	0
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	244	239	34	33	12	8	4	4
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos personais e aparellos domésticos	110	108	15	20	11	12	5	6
55. Hostalería	72	83	16	18	6	6	5	3
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	111	121	15	16	4	1	4	4
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	3	2	0	0	1	1	0	0
62. Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	31	32	13	14	5	6	6	11
64. Correos e telecomunicacións	9	10	1	3	3	2	1	1
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	1	1	3	2	1	2	1	1
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	0	1	1	0	1	1	0	0
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	1	2	0	0	0	0	0	0
70. Actividades inmobiliarias	5	12	2	0	0	0	0	0
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos personais e aparellos domésticos	12	17	2	3	0	0	0	0
72. Actividades informáticas	6	11	3	6	2	2	0	0
73. Investigación e desenvolvemento	1	3	0	0	0	0	0	0
74. Outras actividades empresariais	89	100	34	36	20	23	12	14
80. Educación	160	159	47	36	4	7	3	3
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	61	64	16	15	13	11	7	8
90. Actividades de saneamento público	7	8	0	1	0	2	0	0
91. Actividades asociativas	8	7	4	3	4	4	3	4
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	45	40	13	11	10	8	6	5
93. Actividades diversas de servizos persoais	25	27	3	5	0	0	1	1
Galicia	2.586	2.711	594	607	254	269	122	126

Fonte: INE. DIRCE

	500 a 999 asal.		1.000 a 4.999 asal.		5.000 ou + asal.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	0	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	0	0	0	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	4	4	0	0	0	0
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	0	0	0	0	0	0
18. Industria da confección e da peletería	3	3	1	1	0	0
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	0	0	0	0	0	0
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	1	1	0	0	0	0
21. Industria do papel	0	0	0	0	0	0
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	0	1	0	0	0	0
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	0	0	0	0	0	0
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	1	1	0	0	0	0
27. Metalurxia	0	0	0	0	0	0
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	0	0	0	0	0	0
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0	0
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	0	0	0	0	0	0
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	0	0	0	0	0	0
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	0	0	0	0	0	0
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	1	1	1	1
35. Fabricación doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	0	0	0	0	0	0
37. Reciclaxe	0	0	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0
41. Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0
45. Construción	1	2	1	1	0	0
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	0	1	0	0	0	0
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	3	3	0	0	0	0
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	3	1	3	6	1	1
55. Hostalería	0	1	0	0	0	1
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	0	0	0	0	0	0
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	0	0	0	0	0	0
62. Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	1	0	0	0	0	0
64. Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	4	3	3	3	0	0
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	0	0	0	0	0	0
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	0	0	0	0	0	0
70. Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0	0
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	0	0	0	0	0	0
72. Actividades informáticas	1	1	0	0	0	0
73. Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0
74. Outras actividades empresariais	5	5	2	3	0	0
80. Educación	0	0	1	1	0	0
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	0	1	1	1	0	0
90. Actividades de saneamento público	0	0	0	0	0	0
91. Actividades asociativas	0	0	0	0	0	0
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	1	2	0	1	0	0
93. Actividades diversas de servizos persoais	0	0	0	0	0	0
Galicia	28	30	13	18	2	3

Fonte: INE. DIRCE

■ Cadro 2.8

Empresas. Por número de traballadores.
Galicia/España. 2000-2002

		De 1 a 2 trab.	De 3 a 5 trab.	De 6 a 9 trab.	De 10 a 25 trab.	De 26 a 49 trab.	De 50 a 249 rab.	De 250 a 499 trab.	De 500 a 999 trab.	1.000 e máis trab.	Total
A Coruña	2000	16.579	6.670	2.810	2.704	823	533	44	21	14	30.198
	2001	17.043	6.941	2.916	2.820	852	558	51	23	16	31.220
	2002	17.338	7.109	2.967	2.857	839	597	49	26	15	31.797
Lugo	2000	6.015	2.321	876	777	184	120	8	5	3	10.309
	2001	6.185	2.359	919	777	195	128	11	5	3	10.582
	2002	6.312	2.389	959	803	194	135	8	5	3	10.808
Ourense	2000	5.354	1.993	847	736	184	115	10	8	2	9.249
	2001	5.522	2.073	897	780	192	130	14	6	3	9.617
	2002	5.548	2.135	915	761	207	132	12	7	2	9.719
Pontevedra	2000	13.960	5.841	2.615	2.429	754	438	42	9	12	26.100
	2001	14.510	6.197	2.683	2.576	776	463	41	12	11	27.269
	2002	15.141	6.321	2.821	2.659	811	468	44	12	12	28.289
Galicia	2000	40.693	16.138	6.865	6.259	1.834	1.174	82	53	40	73.138
	2001	41.926	16.889	7.103	6.544	1.904	1.229	100	52	43	75.790
	2002	43.029	17.208	7.349	6.672	1.938	1.279	102	49	43	77.669
España	2000	599.114	241.584	109.304	107.438	32.197	21.065	2.022	928	726	1.114.378
	2001	616.171	251.923	113.973	111.477	33.358	21.921	2.122	959	774	1.152.678
	2002	635.402	262.014	117.614	114.873	34.201	22.451	2.153	973	786	1.190.467

A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Só comprende empresas inscritas no Réxime Xeral ou no da Minería do Carbón

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Anuario 2000, 2001 e 2002

2.3. Análise de enquisas industriais e de opinións empresariais

Neste epígrafe referirémonos, primeiramente, ós últimos datos que sobre o noso sector industrial figuran en diversas enquisas industriais (de empresas e máis de produtos) que nos últimos anos vén realizando o INE; despois achegarémonos á posición galega nas enquisas sobre investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico e sobre indicadores de alta tecnoloxía nas empresas (ámbalas dúas tamén do INE) e por último analizaremos a situación das empresas industriais galegas nunha perspectiva conxuntural, segundo a Enquisa de Opinións Empresariais.

2.3.1. Enquisas industriais de empresas e de produtos

A Enquisa Industrial de Empresas proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial —nos niveis estatal e autonómico— e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas.

No cadro 2.9 podemos ver que nas cinco variables analizadas o peso relativo de Galicia sobre o total estatal no ano 2001 estivo no intervalo do 5% ó 6,1%, sendo o máis baixo o de gastos de persoal e o máis alto o das horas traballadas, pero sem-

■ Cadro 2.9

Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria. 1995-2001

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
1995	5,6	5,6	5,6	4,8	5,4
1996	5,6	5,6	5,5	4,9	5,4
1997	5,8	5,7	5,5	4,9	5,6
1998	6,1	6,1	5,7	5,1	5,8
1999	5,8	5,9	6,1	5,0	6,1
2000	5,8	6,1	6,3	5,0	6,3
2001	6,0	6,1	5,8	5,0	5,8

Elaboración propia

⁽¹⁾ Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Empresas)

pre menor có peso relativo de Galicia no total estatal en poboación: (6,6%). Agás nos gastos de persoal, esas variables quedan algo por riba do nivel que acada o noso PIB no conxunto do Estado (5,6%).

Ese mesmo cadro permite unha visión dinámica da participación de Galicia no total estatal nesas cinco variables da industria de 1995 a 2001. Subliñarémos os seguintes aspectos:

■ No último ano sobe a importancia relativa de Galicia no conxunto estatal só nunha variable (persoas ocupadas), mantense constante en dúas (horas traballadas e gastos de persoal) e baixa sensiblemente —medio punto— nas outras dúas (cifra de negocios e gastos de explotación). A única variable que non se move ó redor do 6% do total estatal, é a dos gastos de persoal.

■ Na análise comparativa dos datos de 1995 e 2001, aumenta a participación galega no total español nas cinco variables, facéndoo con especial intensidade nas horas traballadas.

No cadro 2.10 presentámo-la desagregación por agrupacións de actividade dos datos desas cinco variables en Galicia, para permitir a quen o desexe afondar no estudio da nosa estrutura industrial.

A Enquisa Industrial de Productos, pola súa banda, proporciona datos desde 1993, ano no que comeza España o proceso de adaptación ó Regulamento PRODCOM (PRODUCCIÓN COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE (para facilita-la comparación de datos de produción industrial cos obtidos nas estatísticas de comercio exterior). Cómpre non esquecer á hora de extraer conclusións dos datos que a lista de produtos PRODCOM non inclúe, por exemplo, a extracción de carbón, o refinado de petróleo ou a produción e distribución de electricidade —actividades certamente importantes no tecido industrial galego—.

O cadro 2.11 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas en 2001. Sobrancea a concentración xeográfica en cinco comunidades (Cataluña, C.Valenciana, País Vasco, Madrid e Andalucía) que axuntan dúas terceiras partes do importe total das vendas do estado. Galicia ocupa a sétima posición (despois das cinco comunidades citadas e máis a de Castela-A Mancha).

■ Cadro 2.10

A industria galega. Principais variables⁽¹⁾.
Por agrupacións de actividade. 2001

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
Industrias extractivas, enerxía e auga	9.146	15.821	4.827.332	299.603	4.253.782
Alimentación, bebidas e tabaco	27.422	48.243	4.879.102	480.914	4.703.944
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	23.745	42.398	1.429.727	308.002	1.368.046
Madeira e cortiza	12.029	21.734	1.383.065	200.532	1.344.615
Papel, edición e artes gráficas	5.982	10.730	709.138	143.913	636.941
Industria química	2.478	4.324	749.034	85.941	700.087
Caucho e materias plásticas	4.935	8.797	712.123	110.433	659.103
Productos minerais non metálicos diversos	13.675	24.358	1.126.667	259.679	1.070.178
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	19.807	34.896	2.482.186	428.432	2.246.264
Maquinaria e equipo mecánico	7.307	13.058	652.328	184.245	653.333
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	4.787	8.532	554.265	104.073	517.863
Material de transporte	26.078	46.246	5.981.522	753.471	6.031.941
Industrias manufactureiras diversas	4.664	8.191	248.027	71.506	227.808
Total industria galega	162.055	287.328	25.734.516	3.430.744	24.413.905

Elaboración propia

⁽¹⁾ En miles de euros as tres últimas variables; en miles as horas traballadas

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Empresas)

Valor da produción comercializada⁽¹⁾.
Por comunidades autónomas. 2001

■ Cadro 2.11

	Miles de euros	%
Andalucía	26.636.830	9,0
Aragón	12.887.204	4,3
Asturias	6.600.994	2,2
Baleares	1.325.161	0,4
Canarias	3.822.723	1,3
Cantabria	4.073.973	1,4
C. León	19.706.851	6,6
C. A Mancha	10.853.255	3,7
Cataluña	78.618.218	26,5
C. Valenciana	33.172.133	11,2
Extremadura	1.798.123	0,6
Galicia	18.590.302	6,3
Madrid	28.081.389	9,5
Murcia	6.737.016	2,3
Navarra	10.640.920	3,6
País Vasco	29.744.297	10,0
A Ríoxa	3.531.511	1,2
España	296.820.900	100,0

Elaboración propia

⁽¹⁾ Lista de productos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMunitaria)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Productos)

A visión dinámica a longo prazo da participación galega na produción comercializada —da lista de produtos PRODCOM— no conxunto do estado figura no cadro 2.12; coa suba continuada do último cuadrienio (a un ritmo de tres décimas por ano agás no último, en que subiu dúas) Galicia obtén a maior porcentaxe da serie, sete décimas por riba da nosa participación na xeración do PIB estatal (e tres décimas por baixo do noso peso poboacional relativo).

■ Cadro 2.12

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada⁽¹⁾. 1995-2001

	% Galicia / España
1995	5,2
1996	5,3
1997	5,2
1998	5,5
1999	5,8
2000	6,1
2001	6,3

Elaboración propia.

⁽¹⁾ Lista de produtos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMUNITARIA)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Produtos)

O cadro 2.13 amosa máis polo miúdo a composición interna desa produción comercializada, xa que presenta a desagregación por agrupacións da participación de Galicia no total de España. Dúas agrupacións seguen a destacar moi especial-

■ Cadro 2.13

Sectorización por grandes agrupacións⁽¹⁾. % Galicia/España. 1999-2001

CNAE	1999	2000	2001
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	6,3	6,5	6,8
17-18 Têxtil e confección	6,6	7,1	7,5
19 Coiro e calzado	0,4	0,4	0,4
20 Madeira e cortiza	17,3	17,2	16,3
21-22 Papel, artes gráficas e edición	2,6	2,8	2,7
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	3,5	3,8	4,2
25 Manufacturas de caucho e plástico	4,1	4,1	4,3
26 Produtos minerais non metálicos	4,8	4,6	4,8
27 Producción, 1ª transformación e fundición de metais	6,9	7,1	7,4
28 Produtos metálicos	4,1	4,3	4,8
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	2,3	2,1	2,4
31-32 Material eléctrico e electrónico	4,1	3,8	5,3
34-35 Material de transporte	10,9	12,2	12,1
36 Outras industrias manufactureiras	2,1	2,2	2,9
Total Industria	5,8	6,1	6,3

Elaboración propia

⁽¹⁾ Lista de produtos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMUNITARIA)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Produtos).

mente no ano 2001 na nosa comunidade: madeira-cortiza (16,3%) e material de transporte (12,1%); se en cambio analizámo-los sectores da industria galega de menor peso en relación co total estatal —lembrando que só entran no cómputo os do listado PRODCOM— vese que en catro non chegan ó 3%: coiro-calzado (0,4%), papel, artes gráficas e edición (2,7%), maquinaria e equipo, óptica e similares (2,4%) e outras industrias manufactureiras (2,9%).

No cadro 2.14 presentámo-la desagregación por grandes agrupacións do valor da produción comercializada galega. Constatase que dúas agrupacións (material de transporte e alimentación, bebidas e tabaco) concentran a metade do valor da produción comercializada de Galicia (2,20 puntos menos que no ano anterior; debido ó descenso do apartado de transporte) dos produtos da lista PRODCOM.

**Valor da produción comercializada⁽¹⁾.
Por grandes agrupacións. Galicia. 2000-2001**

■ Cadro 2.14

CNAE	2000		2001	
	Miles euros	%	Miles euros	%
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	551.761	18,9	3.685.774	19,8
17-18 Têxtil e confección	153.101	5,2	1.007.161	5,4
19 Coiro e calzado	2.686	0,1	17.807	0,1
20 Madeira e cortiza	149.633	5,1	886.633	4,8
21-22 Papel, artes gráficas e edición	82.848	2,8	488.486	2,6
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	261.871	9,0	1.697.273	9,1
25 Manufacturas de caucho e plástico	80.386	2,8	538.446	2,9
26 Productos minerais non metálicos	130.553	4,5	885.611	4,8
27 Producción, 1ª transfor. e fundición de metais	199.915	6,8	1.244.079	6,7
28 Productos metálicos	130.901	4,5	945.883	5,1
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	78.887	2,7	559.145	3,0
31-32 Material eléctrico e electrónico	89.686	3,1	730.998	3,9
34-35 Material de transporte	973.136	33,3	5.613.981	30,2
36 Outras industrias manufactureiras	33.184	1,1	289.025	1,6
Total Galicia	2.918.549	100,0	18.590.302	100,0

Elaboración propia

(1) Lista de productos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMUNITARIA)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Productos)

2.3.2. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I + D)

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abrangue un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementa-los coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbidas é un factor clave á hora de posibilita-la converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

O cadro 2.15 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2001 dos gastos internos totais e máis do persoal —subdividido en total e en inves-

■ Cadro 2.15
Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
			Miles de euros	%	Miles de euros	%
Andalucía	538.332	8,6	14.785,3	11,8	10.816,6	13,5
Aragón	139.582	2,2	3.466,4	2,8	2.096,4	2,6
Asturias	99.022	1,6	2.560,6	2,0	2.037,0	2,5
Baleares	38.404	0,6	759,5	0,6	565,8	0,7
Canarias	136.692	2,2	3.336,6	2,7	2.765,5	3,5
Cantabria	46.314	0,7	991,4	0,8	714,5	0,9
C. León	295.943	4,8	6.534,7	5,2	4.988,0	6,2
C. A Mancha	72.211	1,2	1.534,4	1,2	953,2	1,2
Cataluña	1.333.896	21,4	26.037,0	20,7	14.653,5	18,3
C. Valenciana	446.565	7,2	9.961,7	7,9	6.263,5	7,8
Extremadura	66.294	1,1	1.400,0	1,1	1.136,7	1,4
Galicia	240.265	3,9	5.937,1	4,7	4.253,8	5,3
Madrid	1.974.212	31,7	33.368,5	26,5	19.774,6	24,7
Murcia	100.989	1,6	2.351,6	1,9	1.442,5	1,8
Navarra	114.065	1,8	2.556,7	2,0	1.656,4	2,1
País Vasco	561.104	9,0	9.560,3	7,6	5.563,3	6,9
A Rioxa	23.268	0,4	608,1	0,5	399,3	0,5
España	6.227.158	100	125.749,9	100	80.080,6	100

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

tigadores—. Apréciase que o gasto interno total de Galicia (3,9% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación ou polo PIB no total español; no tocante ó total de persoal e ó persoal investigador, Galicia mellora a porcentaxe do gasto en I+D, especialmente no tocante ó persoal estritamente investigador —aínda quedando por baixo dos pesos relativos poboacional e máis de xeración de riqueza de Galicia en España—.

A alta concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas evidénciase ó constatar que Cataluña e Madrid representan máis da metade (o 53,1%) do total estatal. No total de persoal o seu peso conxunto é algo inferior á metade do conxunto de España (47,2%), e no persoal investigador o 43%.

O cadro 2.16 permítenos face-lo seguimento da evolución na década dos noventa (e comezo da seguinte) do gasto en I+D en Galicia e máis España. Anque a suba relativa da primeira metade dos anos noventa foi moi superior en Galicia que no total estatal (e permitiulle a Galicia pasar do 2,26% de 1991 ó 3,33% de 1995 no total español), estancouse desde entón ó redor desa porcentaxe ata o ano 1999. A forte suba de 2000 e a de 2001 fan que quede cerca do 4%, co valor máis alto do período analizado.

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co seu peso económico pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.17 a porcentaxe do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas de 1997 a 2001. O dato galego de 2001 supón un 72,9% da porcentaxe media estatal, case dez puntos máis que en 1997

**Evolución dos gastos internos en I+D.
% Galicia/España. 1991-2001**

■ **Cadro 2.16**

1991	2,26
1992	3,11
1993	2,79
1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86

Elaboración propia

Fonte: INE. (Estadística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

■ **Cadro 2.17**

**Porcentaxe de gastos en I+D respecto ó PIB a prezos de mercado⁽¹⁾.
Por comunidades autónomas. 1997-2001**

	1997	1998	1999	2000	2001
Andalucía	0,60	0,66	0,62	0,66	0,61
Aragón	0,53	0,71	0,76	0,70	0,69
Asturias	0,53	0,56	0,58	0,83	0,67
Baleares	0,22	0,28	0,25	0,24	0,25
Canarias	0,43	0,51	0,46	0,49	0,53
Cantabria	0,58	0,84	0,59	0,46	0,55
Catela e León	0,52	0,52	0,62	0,64	0,80
Castela A Mancha	0,52	0,48	0,33	0,56	0,32
Cataluña	0,94	1,09	1,06	1,11	1,10
Comunidade Valenciana	0,56	0,62	0,61	0,73	0,70
Estremadura	0,39	0,43	0,39	0,54	0,59
Galicia	0,52	0,53	0,54	0,64	0,70
Madrid	1,56	1,61	1,63	1,67	1,75
Murcia	0,52	0,56	0,64	0,73	0,65
Navarra	0,73	0,84	0,95	0,90	1,03
País Vasco	1,15	1,24	1,15	1,18	1,38
A Rioxa	0,38	0,50	0,48	0,61	0,49
España	0,82	0,89	0,88	0,94	0,96

(1) Só os datos do ano 1997 son definitivos

Fonte: INE. (Estadística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

(63,4%). Anque reflicte unha diverxencia notable de Galicia nesta variable (un 27% por baixo da media española, moito maior que a existente en variables coma o PIB ou a renda) non debemos esquecer que no último bienio se deu un proceso de achegamento moi intenso (cun avance de 11,5 puntos).

No cadro 2.18 recollémo-lo reparto sectorial do gasto en I+D en Galicia e España no último bienio, datos que complementamos cos da participación porcentual galega no total español en cada un deses sectores no último quinquenio (cadro 2.19). Sobrancea o alto —e crecente— valor do ensino superior e o baixísimo —e practicamente estable— valor do gasto empresarial galego en I+D.

Gastos por sectores en I+D. Galicia e España. 2000-2001

■ Cadro 2.18

	Galicia		España	
	2000	2001	2000	2001
1) Empresas	67,2	66,0	3.069,0	3.261,0
2) Administración pública	35,9	37,1	904,8	989,0
3) Ensino superior	105,2	136,0	1.693,9	1.925,4
4) Institucións privadas sen fins lucrativos	1,1	1,2	51,3	51,8
Total	209,4	240,3	5.719,0	6.227,2

En millóns de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

Porcentaxe de gasto en I+D. Por sectores. Galicia/España. 1997-2001

■ Cadro 2.19

	1997	1998	1999	2000	2001
1) Empresas	1,9	2,0	1,9	2,2	2,0
2) Administración pública	4,3	3,8	3,7	4,0	3,8
3) Ensino superior	5,7	5,2	5,6	6,2	7,0
4) Institucións privadas sen fins lucrativos	0,2	0,1	0,1	2,1	2,3
Total	3,5	3,2	3,3	3,7	3,9

En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

A desagregación sectorial do gasto e máis do persoal que traballa en I+D nas distintas comunidades autónomas podemos velo nos cadros 2.20 ó 2.23. No primeiro vese o baixísimo peso en I+D en Galicia (2% do gasto estatal) das empresas. No segundo, o da administración pública (que ten unha porcentaxe de gasto similar ó do total de gasto en I+D das diferentes institucións). No terceiro figuran os datos no ensino superior (é o único no que o peso porcentual de Galicia supera ó que temos en PIB e en poboación). Por último, nas institucións privadas sen fins de lucro, as porcentaxes galegas volven a ser moi baixas (aunque non tanto como no apartado das empresas).

Xa no Informe do pasado ano chamabamos a atención sobre a importante “divergencia” do noso tecido productivo que supón que o gasto executado polas empresas en Galicia en I+D quedase no ano 2000 no 32,09%, mentres que a media estatal era o 53,66% e a da UE o 66,5%; cómpre un esforzo empresarial que vaia posibilitando a nosa converxencia tecnolóxica co noso contorno.

■ Cadro 2.20

Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector empresas. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	149.510	4,6	2.616,7	5,6	763,1	4,0
Aragón	74.627	2,3	1.445,1	3,1	487,7	2,6
Asturias	41.525	1,3	385,6	0,8	162,8	0,9
Baleares	4.058	0,1	91,8	0,2	32,0	0,2
Canarias	31.456	1,0	307,5	0,7	138,5	0,7
Cantabria	18.376	0,6	273,4	0,6	91,2	0,5
C. León	157.727	4,8	1.708,6	3,7	986,7	5,2
C. A Mancha	26.678	0,8	453,0	1,0	216,0	1,1
Cataluña	891.456	27,3	13.490,7	29,0	4.679,5	24,7
C. Valenciana	122.060	3,7	2.632,5	5,7	958,1	5,1
Extremadura	6.443	0,2	81,7	0,2	30,2	0,2
Galicia	65.996	2,0	1.127,1	2,4	349,4	1,8
Madrid	1.095.530	33,6	12.927,9	27,8	6.146,0	32,4
Murcia	47.558	1,5	629,0	1,4	189,4	1,0
Navarra	79.936	2,5	1.256,7	2,7	482,7	2,5
País Vasco	434.301	13,3	6.821,1	14,7	3.190,7	16,8
A Rioxa	13.793	0,4	216,1	0,5	55,2	0,3
España	3.261.030	100,0	46.464,5	100,0	18.959,2	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

■ Cadro 2.21
**Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector administracións públicas.
Por comunidades autónomas. 2001**

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	119.113	12,0	3.058,2	13,0	1.715,6	12,9
Aragón	24.381	2,5	728,1	3,1	419,7	3,1
Asturias	16.702	1,7	416,4	1,8	193,2	1,4
Baleares	7.775	0,8	172,3	0,7	117,4	0,9
Canarias	31.039	3,1	600,1	2,6	385,4	2,9
Cantabria	10.149	1,0	145,9	0,6	108,2	0,8
C. León	20.219	2,0	463,7	2,0	275,7	2,1
C. A Mancha	10.871	1,1	207,4	0,9	96,2	0,7
Cataluña	103.590	10,5	2.690,3	11,5	1.874,6	14,0
C. Valenciana	47.039	4,8	1.220,2	5,2	834,5	6,3
Extremadura	13.698	1,4	257,1	1,1	94,8	0,7
Galicia	37.114	3,8	947,8	4,0	469,1	3,5
Madrid	510.605	51,6	11.537,8	49,2	6.202,9	46,5
Murcia	15.151	1,5	529,2	2,3	203,9	1,5
Navarra	961	0,1	42,9	0,2	38,9	0,3
País Vasco	18.801	1,9	382,5	1,6	275,6	2,1
A Rioxa	1.801	0,2	67,6	0,3	39,5	0,3
España	989.009	100,0	23.467,5	100,0	13.345,2	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

■ Cadro 2.22
**Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector ensino superior.
Por comunidades autónomas. 2001**

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	269.030	14,0	9.081,2	16,6	8.322,2	17,7
Aragón	37.486	1,9	1.271,4	2,3	1.187,0	2,5
Asturias	40.735	2,1	1.756,2	3,2	1.679,6	3,6
Baleares	26.462	1,4	491,0	0,9	414,0	0,9
Canarias	74.197	3,9	2.429,0	4,4	2.241,6	4,8
Cantabria	16.375	0,9	500,1	0,9	458,6	1,0
C. León	116.785	6,1	4.334,9	7,9	3.717,1	7,9
C. A Mancha	34.164	1,8	871,9	1,6	639,7	1,4
Cataluña	331.241	17,2	9.611,0	17,6	7.936,8	16,9
C. Valenciana	273.379	14,2	6.006,5	11,0	4.430,9	9,4
Extremadura	46.141	2,4	1.061,0	1,9	1.011,5	2,2
Galicia	135.965	7,1	3.834,3	7,0	3.408,4	7,3
Madrid	343.839	17,9	8.353,4	15,3	7.007,4	14,9
Murcia	38.280	2,0	1.193,4	2,2	1.049,2	2,2
Navarra	33.072	1,7	1.248,4	2,3	1.131,4	2,4
País Vasco	100.581	5,2	2.256,7	4,1	2.025,9	4,3
A Rioxa	7.627	0,4	322,4	0,6	302,6	0,6
España	1.925.359	100,0	54.622,8	100,0	46.963,9	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico).

■ Cadro 2.23

Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector institucións privadas sen fins de lucro. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	678	1,3	29,2	2,4	15,7	1,9
Aragón	3.088	6,0	21,8	1,8	2,0	0,2
Asturias	60	0,1	2,4	0,2	1,4	0,2
Baleares	109	0,2	4,4	0,4	2,4	0,3
Canarias	—	—	—	—	—	—
Cantabria	1.414	2,7	72,0	6,0	56,5	7,0
C. León	1.212	2,3	27,5	2,3	8,5	1,0
C. A Mancha	498	1,0	2,1	0,2	1,3	0,2
Cataluña	7.607	14,7	245,0	20,5	162,6	20,0
C. Valenciana	4.087	7,9	102,5	8,6	40,0	4,9
Extremadura	12	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
Galicia	1.190	2,3	27,9	2,3	26,9	3,3
Madrid	24.238	46,8	549,4	46,0	418,3	51,5
Murcia	—	—	—	—	—	—
Navarra	96	0,2	8,7	0,7	3,4	0,4
País Vasco	7.421	14,3	100,0	8,4	71,1	8,8
A Ríoxa	48	0,1	2,0	0,2	2,0	0,2
España	51.758	100,0	1.195,1	100,0	812,3	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico).

Segundo coas comparanzas internacionais, recolleemos no cadro 2.24 as porcentaxes de gasto en I+D en relación co PIB en Galicia e nos estados da OCDE. A comparación reflicte claramente o importante desfase dos recursos destinados a I+D en Galicia (e en España, anque en menor grao) en relación ás medias da UE e —sobre todo— ó conxunto da OCDE. España estaba no ano 2000 xusto na metade da porcentaxe media da UE e no 42% da media da OCDE polo gasto en I+D en relación co PIB. Nese mesmo ano esas porcentaxes eran para Galicia do 34% e do 28,6% respectivamente, mostra dunha importante (anque decrecente) diverxencia nesta importante variable coas medias da UE ou da OCDE. A falla dos datos do ano 2001 para a UE ou a OCDE nesta fonte nos impide avaliar a posición relativa de Galicia ou España nese ano, pero as persoas interesadas poden face-la comparación da evolución con respecto a algúns estados concretos dos que si se dispoñen de datos nesa fonte estatística.

O cadro 2.25 proporciona unha información semellante ó anterior, pero referida ó persoal que traballa en I+D. Tamén sobrancean os valores baixos (en comparación coa media da UE) de España e —sobre todo— de Galicia, anque cómpre subliñar que houbo no último bienio un importante recorte deses diferenciais. Complementamos este cadro co 2.26, que —aínda coa falla de datos na fonte para moitos estados— achéganos á importancia cuantitativa das mulleres no traballo en I+D (en España superan lixeiramente a terceira parte do total das persoas que traballan nestas actividades).

**Porcentaxe do gasto en I+D respecto do PIB
nos estados da OCDE e en Galicia. 1999-2001**
■ Cadro 2.24

	1999	2000	2001
Australia	-	1,53	-
Austria	1,86	1,86	1,91
Bélxica	1,96	-	-
Canadá	1,79	1,82	1,94
República Checa	1,24	1,33	1,31
Dinamarca	2,09	-	-
Finlandia	3,22	3,37	-
Francia	2,18	2,18	2,20
Alemaña	2,44	2,49	2,53
Grecia	0,67	-	-
Hungría	0,69	0,80	-
Islandia	2,37	2,73	2,90
Irlanda	1,21	-	-
Italia	1,04	1,07	-
Xapón	2,94	2,98	-
Corea do Sur	2,47	2,65	-
México	0,43	-	-
Países Baixos	2,02	1,97	-
Nova Zelanda	1,03	-	-
Noruega	1,65	-	1,46
Polonia	0,75	0,70	0,67
Portugal	0,76	-	-
República Eslovaca	0,66	0,67	0,65
España (*)	0,88	0,94	0,96
Suecia	3,78	-	-
Suíza	-	2,64	-
Turquía	0,63	0,64	-
Reino Unido	1,88	1,85	-
Estados Unidos	2,65	2,72	2,82
OCDE	2,20	2,24	-
Galicia (*)	0,54	0,64	0,70
UE	1,86	1,88	-

Elaboración propia

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

Personal en I+D (en equivalencia a dedicación plena) respecto da poboación activa nos estados da OCDE. 1999-2001

■ **Cadro 2.25**

	1999	2000	2001
Australia	9,9	-	9,8
Austria	8,1	-	-
Bélxica	10,7	11,3	-
Canadá	9,0	8,9	-
República Checa	4,4	4,6	4,7
Dinamarca	-	12,4	-
Finlandia	18,4	19,6	20,2
Francia	11,9	11,9	12,3
Alemaña	11,5	11,9	12,1
Grecia	-	5,9	-
Hungría	5,1	5,2	5,7
Islandia	14,9	15,3	-
Irlanda	7,2	7,3	-
Italia	6,3	6,1	6,3
Xapón	13,6	13,6	13,3
Corea do Sur	6,0	6,4	6,3
México	1,0	1,0	-
Países Baixos	11,0	10,9	11,2
Nova Zelanda	-	6,9	-
Noruega	-	10,9	-
Polonia	4,9	4,8	4,5
Portugal	-	4,1	-
República Eslovaca	6,5	5,8	5,8
España (*)	5,7	5,9	6,8
Suecia	-	15,2	-
Suiza	-	-	13,0
Turquía	1,0	1,0	1,2
Reino Unido	-	-	-
Estados Unidos	-	-	-
OCDE	-	-	-
Galicia	4,0	4,9	5,2
UE	9,6	9,9	10,1

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

2.3.3. Indicadores de alta tecnoloxía

Se se considera a tecnoloxía como o stock de coñecementos que permite producir novos produtos e procesos, a alta tecnoloxía caracterízase por unha rápida renovación de coñecementos, moi superior a outras tecnoloxías, e polo seu grao de complexidade (que esixe un continuo esforzo en investigación e unha sólida base tecnolóxica). A efectos estatísticos, a definición de alta tecnoloxía realízase ó traveso dunha enumeración exhaustiva das ramas de actividade (enfoque sectorial) e máis dos produtos (enfoque por produtos) que se consideran nese momento de alto contido tecnolóxico.

■ Cadro 2.26
Mulleres en I + D nos estados da OCDE. 1999-2001

	Mulleres investigadoras			Mulleres como % do total de investigadores		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
Australia	-	-	-	-	-	-
Austria	-	-	-	-	-	-
Bélxica	-	-	-	-	-	-
Canadá	-	-	-	-	-	-
República Checa	7.528	7.055	7.133	30,3	27,0	26,8
Dinamarca	7.348	-	-	26,1	-	-
Finlandia	12.355	12.904	-	28,6	28,5	-
Francia	-	58.124	-	-	27,5	-
Alemaña	-	-	-	-	-	-
Grecia	12.103	-	-	41,0	-	-
Hungría	7.554	9.537	-	30,7	34,2	-
Islandia	912	-	-	34,1	-	-
Irlanda	-	-	-	-	-	-
Italia	26.334	27.908	-	26,8	27,9	-
Xapón	-	-	-	-	-	-
Corea do Sur	13.009	16.385	-	9,7	10,2	-
México	-	-	-	-	-	-
Países Baixos	-	-	-	-	-	-
Nova Zelandia	-	-	-	-	-	-
Noruega	8.615	-	-	27,8	-	-
Polonia	-	33.572	-	-	38,1	-
Portugal	12.231	-	-	43,1	-	-
República Eslovaca	-	-	-	-	-	-
España (*)	38.099	-	49.664	32,7	-	35,4
Suecia	-	-	-	-	-	-
Suíza	-	7.035	-	-	-	-
Turquía	19.317	23.173	-	33,3	34,3	-
Reino Unido	-	-	-	-	-	-
Estados Unidos	-	-	-	-	-	-
OCDE	-	-	-	-	-	-
UE	-	-	-	-	-	-

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

O INE presentou hai moi poucos meses o primeiro dos seus estudos encol dos Indicadores de alta tecnoloxía, con datos referidos ó ano 2000. Para determina-lo listado de actividades e de produtos de alta tecnoloxía, partiu dos traballos metodolóxicos desenvolvidos pola OCDE nesta materia, e da súa adaptación no ámbito europeo por parte de Eurostat.

O cadro 2.27 amosa a produción dos sectores manufactureiros de alta e media-alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. A participación galega no total estatal é do 4,6% no número de empresas, do 6,6% na cifra de negocios, do 6% na venda de produtos e do 5% na xeración de valor engadido.

A diferenciación para Galicia entre os sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e os de tecnoloxía media-alta figura no cadro 2.28, que ofrece ademais os datos desagregados para cada un dos cinco apartados en que se divide cada un dos cita-

**Producción nos sectores manufactureiros de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas⁽¹⁾. 2000**

■ **Cadro 2.27**

	Nº empresas	Cifra negocios ⁽²⁾	Venta productos ⁽²⁾	Valor engadido ⁽²⁾
Andalucía	1.796	6.882,2	5.653,0	1.812,2
Aragón	983	9.344,2	7.368,6	1.643,0
Asturias	335	1.188,8	882,0	369,8
Baleares	290	293,9	200,1	79,9
Canarias	340	279,5	137,8	118,2
Cantabria	160	1.625,5	1.402,0	493,1
C. León	700	8.941,4	8.463,5	1.605,0
C. A Mancha	588	2.272,5	1.918,3	541,4
Cataluña	7.226	47.166,4	37.595,8	11.268,0
C. Valenciana	3.045	10.471,5	8.665,6	2.339,7
Extremadura	134	179,4	152,9	54,3
Galicia	1.028	9.470,3	6.697,1	1.672,4
Madrid	2.788	23.683,6	15.413,8	5.862,0
Murcia	733	1.469,6	1.338,6	516,0
Navarra	360	6.017,9	5.609,9	1.370,2
País Vasco	1.704	12.386,7	10.193,7	3.423,4
A Ríoxa	163	554,7	522,0	166,3
España	22.373	142.228,1	112.214,7	33.334,9

⁽¹⁾ Para a distribución por comunidades do número de empresas asignouse cada empresa á comunidade autónoma onde reside a súa sede social. As outras variables, distribúense segundo o criterio de rexionalización, en función da ubicación dos establecementos de cada empresa

⁽²⁾ En millóns de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

■ **Cadro 2.28**

**Producción nos sectores manufactureiros de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por ramas de actividade e comunidades autónomas⁽¹⁾. 2000**

Sectores	Nº empresas	Cifra negocios ⁽²⁾	Venta productos ⁽²⁾	Valor engadido ⁽²⁾
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta	92	290.132	197.877	85.434
Industria farmacéutica	7	164.692	80.796	45.024
Maquinaria de oficina e material informático	9	2.910	1.675	342
Aparatos de radio, TV e comunicación	10	80.562	78.204	23.628
Instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería	62	38.543	33.777	15.085
Outras actividades	4	3.425	3.425	1.355
Sectores manufactureiros de tecnoloxía media-alta	936	9.180.166	6.499.188	1.586.988
Industria química agás industria farmacéutica	95	564.988	477.048	129.106
Maquinaria e equipos	339	458.998	303.866	159.780
Maquinaria e aparatos eléctricos	170	579.732	377.769	161.670
Industria automóbil	84	6.643.080	4.545.635	877.317
Outro material de transporte	248	933.368	794.870	259.115
Total	1.028	9.470.298	6.697.065	1.672.422

⁽¹⁾ Para a distribución por comunidades do número de empresas asignouse cada empresa á comunidade autónoma onde reside a súa sede social. As outras variables, distribúense segundo o criterio de rexionalización, en función da ubicación dos establecementos de cada empresa

⁽²⁾ En millóns de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

■ Cadro 2.29
**Cifra de negocios no sector de servicios de Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Correos e telecomunicacións (división 64)	Actividades informáticas (división 72)	Investigación e desenvolvemento (división 73)	Total
Andalucía, Ceuta e Melilla	2.102.267	376.641	35.343	2.514.251
Aragón	447.911	101.359	12.018	561.288
Asturias	328.184	73.774	5.182	407.140
Baleares	473.510	49.651	1.320	524.481
Canarias	289.418	111.901	6.579	407.898
Cantabria	166.142	24.638	63	190.843
Castela e León	874.193	65.969	14.595	954.757
Castela A Mancha	501.921	39.563	5.881	547.365
Cataluña	2.832.689	2.401.672	187.356	5.421.717
C. Valenciana	1.413.544	398.190	34.776	1.846.510
Extremadura	270.380	24.727	906	296.013
Galicia	836.574	107.600	8.945	953.119
Madrid	10.999.484	6.456.004	294.407	17.749.895
Murcia	274.457	38.992	4.307	317.756
Navarra	204.147	34.040	7.091	245.278
País Vasco	1.060.181	613.917	177.988	1.852.086
A Ríoxa	87.979	14.887	799	103.665
España	23.162.981	10.933.525	797.556	34.894.062

Datos en miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

■ Cadro 2.30
**Ocupados nos sectores de servicios de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Sectores manuf. Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Servicios de Alta Tecnoloxía	Sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total ocupados
Andalucía	54,8	35,4	90,2	2.287,2
Aragón	49,9	6,8	56,7	469,5
Asturias	13,1	5,7	18,8	351,4
Baleares	3,5	6,3	9,8	351,0
Canarias	5,2	9,1	14,3	666,1
Cantabria	14,2	2,0	16,2	191,2
C. León	50,9	16,0	66,9	900,0
C. A Mancha	14,0	7,9	21,9	614,9
Cataluña	257,0	70,8	327,8	2.712,8
C. Valenciana	63,6	27,5	91,1	1.644,1
Extremadura	1,8	3,7	5,5	347,1
Galicia	46,0	12,8	58,8	1.035,4
Madrid	142,4	133,3	275,7	2.143,3
Murcia	8,1	4,4	12,5	427,7
Navarra	30,7	3,1	33,8	234,8
País Vasco	81,1	18,8	99,9	842,1
A Ríoxa	5,4	1,3	6,7	106,1
Ceuta e Melilla	0,1	0,8	0,9	45,1
España	841,8	365,7	1.207,5	15.369,8

Datos en miles

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

**Proporción de ocupados nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por idade, sexo e comunidades autónomas. 2000**

■ **Cadro 2.31**

	Sectores manuf. Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Servicios de Alta Tecnoloxía	Sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
Ocupados	5,5	2,4	7,9
Por idade			
De 16 a 34 anos	5,7	3,0	8,8
De 35 a 44 anos	4,6	2,2	6,8
De 45 e máis anos	5,9	1,6	7,5
Por sexo			
Homes	6,9	2,4	9,3
Mulleres	3,0	2,3	5,3
Por comunidade autónoma			
Andalucía	2,4	1,5	3,9
Aragón	10,6	1,4	12,1
Asturias	3,7	1,6	5,4
Baleares	1,0	1,8	2,8
Canarias	0,8	1,4	2,1
Cantabria	7,4	1,0	8,5
Catela e León	5,7	1,8	7,4
Castela A Mancha	2,3	1,3	3,6
Cataluña	9,5	2,6	12,1
Comunidade Valenciana	3,9	1,7	5,5
Estremadura	0,5	1,1	1,6
Galicia	4,4	1,2	5,7
Madrid	6,6	6,2	12,9
Murcia	1,9	1,0	2,9
Navarra	13,1	1,3	14,4
País Vasco	9,6	2,2	11,9
A Rioxa	5,1	1,2	6,3
Ceuta e Melilla	0,2	1,8	2,0

Datos en porcentaxe respecto do total de ocupados
Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

dos sectores manufactureiros. Sobrancea a escasa participación relativa do sector de alta tecnoloxía en comparanza co de tecnoloxía media-alta nas catro variables analizadas.

O cadro 2.29 amosa o volume de negocios no sector de servicios de alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. A participación galega no total estatal é do 3,6% na división 64, de tan só un 0,98% na división 72 (actividades informáticas) e dun 1,1% na división 73. Globalmente, Galicia ten unha porcentaxe do 2,7% na cifra de negocios estatal nos servicios de alta tecnoloxía.

O cadro 2.30 presenta a ocupación nos sectores de servicios de alta e media-alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. O cadro 2.31 que proporciona desagregadamente diferentes porcentaxes de ocupados nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía en relación co emprego total (con detalle por sexos, idades e comunidades autónomas).

■ Cadro 2.32
**Gasto⁽¹⁾ en actividades de innovación nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Sector manufacturero		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total do sector empresarial
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta			
Andalucía	85.688	120.970	97.533	304.191	634.056
Aragón	26.670	275.868	14.124	316.662	489.097
Asturias	4.301	21.751	5.548	31.600	153.559
Baleares	258	6.221	5.267	11.746	44.286
Canarias	711	1.601	20.456	22.768	111.851
Cantabria	4.459	35.383	2.077	41.919	118.459
C. León	13.062	131.186	44.041	188.289	391.327
C. A Mancha	16.453	27.787	56.557	100.797	254.848
Cataluña	342.721	781.437	193.170	1.317.328	2.751.103
C. Valenciana	24.420	120.615	71.177	216.212	808.924
Extremadura	796	308	13.814	14.918	40.860
Galicia	9.198	211.184	25.237	245.619	418.963
Madrid	713.537	111.258	603.457	1.428.252	2.636.979
Murcia	2.267	42.434	8.935	53.636	152.137
Navarra	1.838	60.370	16.457	78.665	174.265
País Vasco	119.251	191.005	159.344	469.600	922.989
A Rioxa	1.580	18.625	8.105	28.310	70.555
España	1.367.210	2.158.003	1.345.299	4.870.512	10.174.258

⁽¹⁾ En miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

Proporción do gasto⁽¹⁾ en actividades de innovación nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000
■ Cadro 2.33

	Sector manufacturero		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta		
Andalucía	13,5	19,1	15,4	48,0
Aragón	5,5	56,4	2,9	64,7
Asturias	2,8	14,2	3,6	20,6
Baleares	0,6	14,0	11,9	26,5
Canarias	0,6	1,4	18,3	20,4
Cantabria	3,8	29,9	1,8	35,4
C. León	3,3	33,5	11,3	48,1
C. A Mancha	6,5	10,9	22,2	39,6
Cataluña	12,5	28,4	7,0	47,9
C. Valenciana	3,0	14,9	8,8	26,7
Extremadura	1,9	0,8	33,8	36,5
Galicia	2,2	50,4	6,0	58,6
Madrid	27,1	4,2	22,9	54,2
Murcia	1,5	27,9	5,9	35,3
Navarra	1,1	34,6	9,4	45,1
País Vasco	12,9	20,7	17,3	50,9
A Rioxa	2,2	26,4	11,5	40,1
España	13,4	21,2	13,2	47,9

⁽¹⁾ Porcentaxe sobre o total de gasto en inmigración

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

O gasto en actividades de innovación nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía, así como a proporción que representa en relación ó total de gasto en innovación de cada comunidade pódese ver nos cadros 2.32 e 2.33. Sobrancearemos a baixa porcentaxe do sector manufactureiro de alta tecnoloxía e a alta porcentaxe do sector manufactureiro de tecnoloxía media-alta na nosa comunidade en proporción á estatal.

O total do gasto en actividades de I+D interna nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía, así como a proporción que o mesmo representa en relación ó total de gasto de cada comunidade pódese ver nos cadros 2.34 e 2.35. Sobrancearemos a baixa porcentaxe do sector manufactureiro de alta tecnoloxía na nosa comunidade (7,7%) en relación coa estatal (23,9%) e alta porcentaxe do sector manufactureiro de tecnoloxía media-alta de Galicia (47%) en comparanza coa media española (24,1%).

■ Cadro 2.34

Gasto⁽¹⁾ en actividades de I+D interna nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000

	Sector manufactureiro		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total do sector empresarial
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta			
Andalucía	31.403	66.556	41.798	139.757	177.431
Aragón	17.241	37.946	9.286	64.473	75.725
Asturias	3.170	8.457	3.517	15.144	56.352
Baleares	80	0	3.870	3.950	4.274
Canarias	0	0	17.200	17.200	25.594
Cantabria	307	3.144	1.265	4.716	8.993
C. León	5.568	29.225	40.528	75.321	92.347
C. A Mancha	5.841	11.926	50.960	68.727	76.478
Cataluña	222.202	298.851	107.226	628.279	850.192
C. Valenciana	12.382	60.143	47.480	120.005	181.831
Extremadura	360	0	10.195	10.555	14.946
Galicia	5.187	31.604	18.787	55.578	67.230
Madrid	372.174	56.342	319.577	748.093	954.488
Murcia	1.323	17.057	6.527	24.907	45.165
Navarra	1.136	39.631	14.777	55.544	61.814
País Vasco	54.017	75.002	146.203	275.222	359.375
A Ríoxa	313	4.490	5.647	10.450	16.761
España	732.704	740.374	844.843	2.317.921	3.068.996

⁽¹⁾ En miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

2.3.4. As opinións dos empresarios

O cadro 2.36 recolle resumidamente as impresións dos empresarios galegos encol dalgunhas variables no conxunto do sector industrial —sen entrar a distinguir entre bens de investimento, intermedios ou de consumo— nos últimos anos. Analizamos a continuación separadamente os cinco apartados dese cadro, que procede da Enquisa de Conxuntura Industrial que elabora o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía:

Proporción do gasto⁽¹⁾ en actividades de I+D interna nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000
■ Cadro 2.35

	Sector manufacturero		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta		
Andalucía	17,7	37,5	23,6	78,8
Aragón	22,8	50,1	12,3	85,1
Asturias	5,6	15,0	6,2	26,9
Baleares	1,9	0,0	90,5	92,4
Canarias	0,0	0,0	67,2	67,2
Cantabria	3,4	35,0	14,1	52,4
C. León	6,0	31,6	43,9	81,6
C. A Mancha	7,6	15,6	66,6	89,9
Cataluña	26,1	35,2	12,6	73,9
C. Valenciana	6,8	33,1	26,1	66,0
Extremadura	2,4	0,0	68,2	70,6
Galicia	7,7	47,0	27,9	82,7
Madrid	39,0	5,9	33,5	78,4
Murcia	2,9	37,8	14,5	55,1
Navarra	1,8	64,1	23,9	89,9
País Vasco	15,0	20,9	40,7	76,6
A Ríoxa	1,9	26,8	33,7	62,3
España	23,9	24,1	27,5	75,5

⁽¹⁾ En porcentaxe de gasto en cada comunidade
 Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

1) A previsión de **utilización da capacidade productiva** total da industria estivo no cuarto trimestre do último ano no 81,6% e queda na mellor posición do período analizado.

2) No tocante á demanda, a variable “**carteira de pedimentos**” amosa a diferenza existente entre a porcentaxe de respostas que indicaron que era elevada e as que sinalaron que era débil. En decembro do ano 2002 queda na mellor posición do último cuadrinio.

3) En canto ós **stocks de produtos rematados**, as respostas da enquisa constatan a diferenza entre a porcentaxe de respostas que sinalan que o nivel é excesivo e as que sinalan que é insuficiente. A positiva evolución desta variable no último ano sitúaa na mellor posición do período analizado.

4) A **tendencia da produción** representa a diferenza porcentual entre os que responden que aumentará e os que responden que diminuirá. No cadro comprobamos que este índice mellorou notablemente no último ano, pero queda cunha das peores posicións do período analizado.

5) A **previsión empresarial da tendencia do emprego** tamén mellorou no cuarto trimestre do ano 2002 respecto do mesmo período do ano anterior, pero queda cun dos peores valores do período estudado.

■ **Cadro 2.36****Opini3ns empresariais. Total sector industrial (sen construcci3n). Galicia. 1996-2002**

Total sector industrial	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Grao utilizaci3n actual (%)	61,1	70,3	75,8	73,8	75,2	76,5	81,6
Carteira de pedimentos	-15,0	-11,0	10,0	4,0	-5,0	-8,0	7,0
Stocks da producci3n	9,0	-2,0	12,0	-2,0	5,0	-3,0	-14,0
Tendencia da producci3n	7,0	5,0	17,0	22,0	-8,0	-39,0	-12,0
Tendencia do emprego	-19,0	-1,0	3,0	-2,0	-6,0	-27,0	-14,0

⁽¹⁾ Datos do 4º trimestre nestas dúas variables. Nas outras tres, datos do mes de decembro
 Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. Enquisa de Conxuntura Industrial

2.4. A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participaci3ns Industriais (SEPI)

A raíz da promulgaci3n do Real decreto-lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ó Instituto Nacional de Industria (INI) e o Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestrúctúrase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

■ A Sociedade Estatal de Participaci3ns Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participaci3ns dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidaci3n fiscal nas operaci3ns de endebedamento; ten, ademais, como unha das súas principais obrigaci3ns a de amortizala débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.

■ A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestructuraci3n ou reconversi3n industrial. A esta Axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidaci3n fiscal, se ben as empresas en reconversi3n serán as únicas que poidan percibir aportaci3ns do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernizaci3n do sector público empresarial do Estado”, que diseña un plan de privatizaci3ns de empresas públicas, que afondando na política de alleaci3n de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operaci3ns privatizadoras en empresas públicas industriais e de servicios con implantaci3n en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisi3n, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuesti3ns sociais ou estratéxicas, aínda que non se descarta o seu pase a mans privadas, como as da Divisi3n Naval e Bazán agrupadas no novo grupo Izar.

En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio nestes últimos anos, espe-

cialmente a partir de 1997-1998, diminuindo, substancialmente, as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ó paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha aportación de recursos de 900.000 millóns de pesetas —resultante das privatizacións— durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, acollendo tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, ALYCESA, CETARSA, Transmediterránea, EMGRISA, ENAUSA —matriz de Autopistas del Atlántico—, EXPASA, MAYASA e a Sociedade Estatal de Participacións Patrimoniais, coa intención na maioría dos casos de prepara-la súa futura privatización.

No anexo deste informe contéplanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais, clasificados de acordo coa distribución que establece a Lei de orzamentos xerais do Estado.

As características e tendencias que apuntabamos en anteriores informes, con respecto ós investimentos e ó cadro de persoal das empresas públicas dependentes do ex Ministerio de Industria e Enerxía —hoxe do de Facenda—, e que se agrupan na SEPI continúan en 2002; como se reflicte nos cadros 17 e 18 do anexo, quedando reducidas na súa vertente industrial a Izar xa que as restantes son empresas doutros sectores productivos.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 88 millóns 370 mil euros (cadro A.17) curiosamente maior que o dos últimos anos, a pesar de continua-la privatización das empresas, debido ó aumento substancial das inversións en Bazán-Izar e en ENA, pero cun enorme descenso con respecto a anos anteriores ó deixar de computarse, xa en 1997, as inversións de Endesa e do grupo Repsol —preto de 9.611 millóns de ptas. en 1997— que foron as empresas industriais con maior capacidade inversora en Galicia. ENA, con 45 millóns 670 mil euros de inversión en 2002 constitúe a empresa pública que maior volume de recursos inverte en Galicia. Bazán e a División de Construcción Naval (DCN) agrupadas na nova empresa Izar inverte 42 millóns setecentos mil euros en Galicia (cadro A.17). A provincia da Coruña, con 65 millóns 510 mil euros, xunto á de Pontevedra, con 22 millóns 860 mil euros, absorben a totalidade da inversión das empresas da SEPI na Comunidade Autónoma Galega xa que tanto en Lugo como en Ourense non se produce inversión ningunha durante 2002.

Os efectivos de persoal das empresas públicas en Galicia, agrupadas na SEPI, ascenden a 4.177 en 2002 (cadro A.18), fronte os 4.200 da mesma entidade en 2001. O descenso do emprego público industrial prodúcese con respecto ó ano anterior pola lixeira diminución de cadro de persoal en Izar e a desaparición de Transmediterránea, computándose non obstante a incorporación do persoal dunha empresa que se incorpora de novo ó grupo Cofivacasa con trece traballadores na Coruña. A provincia da Coruña, con 4.059 empregados, concentra o volume máis importante, Pontevedra mantén 118, todos eles de Audasa, mentres que en Lugo e Ourense

como xa ocorrera nos dous anos pasados no ten presenza a empresa pública industrial ó non dispor de ningún traballador nas súas delimitacións provinciais.

Tódalas empresas públicas industriais con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes dez últimos anos, pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores en 1993 ós 4.177 do ano que analizamos. O novo grupo Izar con 3.828 empregados é o que absorbe un maior número de man de obra.

2.5. Política industrial.

A aportación das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.5.1. As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria ós cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

- Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.
- Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

A estratexia coordinada para o emprego levarase á práctica do seguinte xeito:

a) En primeiro lugar, os xefes de Estado e de Goberno examinarán a situación do emprego.

b) O Consello, por maioría cualificada, a proposta da Comisión e previa consulta ó Parlamento Europeo, ó Comité Económico e Social, e ó Comité das Rexións, elaborará as liñas directrices para os Estados membros.

c) Ó final do ano, o Consello examinará a aplicación das liñas directrices e, se o estima oportuno, formulará recomendacións para os Estados membros.

O Consello e a Comisión remitirán un informe anual conxunto ós xefes de Estado e de Goberno, que examinarán as novas orientacións a seguir:

d) Finalmente, prevense medidas de estímulo para financiamento de proxectos piloto en temas de emprego.

Transcorridos dous anos con ocasión do Cume de Lisboa —marzo de 2000— valouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguir o pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

A pesar do descenso da actividade económica como consecuencia dos atentados do 11 de setembro de 2001, no Consello da Unión Europea de Sevilla —21 e 22 de xuño de 2002— se aposta pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a vinte e cinco Estados para o 1 de maio de 2004, como o recente Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

As actuacións da UE en Galicia —catalogada como rexión obxectivo nº 1— lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais: o Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER); o Fondo Social Europeo (FSE); o Fondo Europeo de Orientación e Garantía Agrícola (FEOGA); e o Instrumento para Financiamento e Organización da Pesca (IFOP). Xunto a eles, e creado no Tratado de Maastricht para os estados membros que non superan o 90% da media comunitaria do PIB por habitante (Irlanda, Grecia, Portugal e España), o Fondo de Cohesión financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente.

• **Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2000-2006.**

O período de programación, actualmente en curso: o marco orzamentario para o período 2000-2006 foi aprobado nas grandes cifras para o conxunto da Unión, pola Comisión no Cume de Berlín en marzo de 1999 consagrando o criterio do emprego como un dos básicos para o reparto de recursos e incluíndo fondos específicos “instrumentos de preadhesión” para os países que teñen prevista a súa entrada na UE. Tras intentos dalgúns membros para a súa abolición, mantívose o Fondo de Cohesión,

■ Cadro 2.37

Grado de execución do Programa Operativo de Galicia a 31-12-2002

Beneficiario/ Medida	Programado 2000-2006	Executado a 31/12/2002	%
1.1	196.800.003,00	40.307.127,81	20,48
1.2	196.122.665,00	32.139.184,73	16,39
1.3	49.415.850,00	10.407.287,97	21,06
1.7	10.560.000,00	719.618,55	6,81
1.8	23.057.789,00	4.456.245,00	19,33
Total eixe: 1 Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido productivo	475.956.307,00	88.029.464,06	18,50
2.1	31.328.205,00	10.928.043,87	34,88
2.2	42.986.661,00	16.425.939,20	38,21
2.3	3.453.337,00	2.853.935,01	82,64
2.5	12.040.004,00	8.893.418,30	73,87
2.6	12.680.001,00	8.927.608,13	70,41
2.7	69.084.821,00	21.653.907,49	31,34
Total eixe: 2 Soc. do coñecemento (I+D, sociedade da información)	171.573.029,00	69.682.852,00	40,61
3.1	70.557.259,00	17.829.982,08	25,27
3.2	10.218.769,00	1.221.536,19	11,95
3.3	178.994.043,00	33.509.935,40	18,72
3.4	11.862.499,00	785.569,18	6,62
3.5	86.021.962,00	21.157.637,08	24,60
3.6	163.439.101,00	12.242.204,89	7,49
3.7	6.733.330,00	2.876.564,96	42,72
3.8	4.586.668,00	1.698.165,30	37,02
3.9	111.344.614,00	31.953.690,60	28,70
3.10	177.338.467,00	52.892.876,85	29,83
Total eixe: 3 Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos	821.096.712,00	176.168.162,53	21,46
41.1	74.857.141,00	43.320.823,27	57,87
41.12	167.602.456,00	77.182.419,75	46,05
41.13	13.061.438,00	5.974.518,84	45,74
41.14	22.787.261,00	5.264.784,95	23,10
41.15	23.185.548,00	13.119.647,20	56,59
Total eixe: 41 Reforzo da educación técnico-profesional	301.493.844,00	144.862.194,01	48,05
42.6	84.764.430,00	33.066.418,15	39,01
42.7	4.813.438,00	2.557.108,30	53,12
42.8	33.694.043,00	16.276.829,36	48,31
Total eixe: 42 Inserción e reinserción ocupacional dos desempregados	123.271.911,00	51.900.355,81	42,10
43.2	18.991.013,00	3.547.148,28	18,68
43.3	38.507.486,00	20.619.583,66	53,55
Total eixe: 43 Reforzo na estabilidade no emprego	57.498.499,00	24.166.731,94	42,03
44.10	7.445.433,00	2.227.291,25	29,91
44.11	31.820.692,00	8.104.526,04	25,47
Total eixe: 44 Integración mercado traballo persoas con dificultades	39.266.125,00	10.331.817,29	26,31
45.16	16.730.187,00	3.063.560,25	18,31
45.17	11.817.997,00	1.392.201,87	11,78
45.18	4.400.436,00	678.226,41	15,41
Total eixe: 45 Partic. Mulleres no mercado traballo	32.948.620,00	5.133.988,53	15,58
5.1	1.647.287,00	1.576.766,55	95,72
5.2	9.590.959,00	2.500.166,92	26,07
5.3	52.442.103,00	25.669.595,01	48,95
5.6	19.260.346,00	4.078.666,71	21,18
5.7	22.171.225,00	11.815.253,56	53,29
5.8	74.296.290,00	25.143.325,80	33,84
5.9	74.564.951,00	33.912.524,36	45,48
Total eixe: 5 Desenvolvemento local e urbano	253.973.161,00	104.696.298,91	41,22
6.1	956.162.855,00	228.939.571,78	23,94
6.2	106.309.087,00	93.992.119,11	88,41
6.3	681.948.616,00	126.092.899,24	18,49
6.4	293.825.450,00	54.242.685,20	18,46
6.5	26.770.000,00	4.465.339,76	16,68
6.6	13.078.581,00	1.656.675,63	12,67
6.8	156.255.557,00	32.894.205,27	21,05
6.9	77.207.279,00	20.303.146,20	26,30
Total eixe: 6 Redes de transporte e enerxía	2.311.557.425,00	562.586.642,19	24,34
7.2	147.278.667,00	66.395.795,40	45,08
7.5	55.680.594,00	0,00	0,00
7.7	9.279.998,00	1.631.104,66	17,58
7.8	279.158.668,00	47.961.714,38	17,18
Total eixe: 7 Agricultura e desenvolvemento rural	491.397.927,00	115.988.614,44	23,60
9.1	4.562.502,00	562.896,50	12,34
9.2	2.387.665,00	3.174,80	0,13
9.3	4.704.001,00	0,00	0,00
Total eixe: 9 Asistencia técnica	11.654.168,00	566.071,30	4,86
Total	5.091.687.728,00	1.354.113.193,01	26,59

Datos en miles de euros
Fonte: Ministerio de Economía

pero endurecéanse os seus controis; en concreto, os beneficiarios que accederon ó euro perderano instantaneamente se incumpren o pacto de estabilidade, incorrendo nun déficit superior ó tres por cento do PIB fixado no Tratado de Maastricht.

A Galicia como Marco de Apoio Comunitario (MCA) correspondeulle para o período 2000-2006 a cantidade de 5.407,7 millóns de euros —899.766 millóns de pta— o 13,7% do total do financiamento comunitario para as rexións obxectivo nº 1 de España.

• Programa Operativo Integrado de Galicia 2000-2006

No cadro 2.37 explíctase por axente xestor e medida o grao de execución do **programa operativo integrado de Galicia 2000-2006** a 31 de decembro de 2002. Do total programado para todo o período: case 5.092 millóns de euros executouse a 31-12-2002 algo máis de 1.354 millóns de euros que representa un 26,59% do total. O eixe nº 6: redes de transporte e enerxía financiada polo Feder con máis de 2.311 millóns de euros é o de maior contía económica, nel intégranse as partidas correspondentes a estradas, autoestradas, ferrocarrís, portos, aeroportos, redes de enerxía etc.; ó fin de 2002 o gasto executado elévase a preto de 562.587 millóns de euros que correspóndese co 24,34% do total da inversión prevista neste eixe. Como pode apreciarse o subeixe de autoestradas estaba xa ó 88,41% a 31-12-2002, mentres que os subeixes de sistemas de transporte multimodais, aeroportos, portos e ferrocarrís tiñan unha execución baixa que en ningún deles chegaba ó 20%.

O eixe nº 3: Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos é o seguinte en importancia económica cunha dotación total do programa de preto de 821 millóns 97 mil euros, dos que executáronse ó fin de 2002 algo máis de 176 millóns 168 mil euros, que representa ó 21,46%. Como pode apreciarse comprende actuacións de abastecemento de augas, saneamento e depuración de augas residuais, xestión de residuos urbanos, etc.; o subeixe de vixilancia, control e redución da contaminación ambiental é o que unha maior porcentaxe de execución acadada neste eixe.

Os eixes 41, 42 e 43: Reforzo da educación técnico-profesional; inserción e reinserción ocupacional dos desempregados e reforzo na estabilidade no emprego acadan un grao de execución superior cada un deles ó 40%, mentres que os correspondentes a Asistencia Técnica (9), Mulleres no mercado de traballo (45), e Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido productivo non chegan cada un deles ó 20%.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento das **iniciativas comunitarias**:

- Interreg III financiado polo FEDER, contempla accións no ámbito da cooperación transfronteiriza, cunha dotación prevista nos anos 2000 a 2006 para o subprograma Galicia/Norte de Portugal de 276,9 millóns de euros —46.072 millóns de pta—.
- Urban II financiado polo FEDER está destinado á revitalización das cidades e barrios urbanos degradados, afectará soamente a Ourense (casco histórico).
- Equal financiado polo FSE, previsto para promocionar novos métodos de loita contra as discriminacións e desigualdades en relación co mercado de traballo.
- Leader financiado polo FEOGA, destinado a promové-lo desenvolvemento rural.

■ **Cadro 2.38****Fondo de cohesión. Inversións financiadas a executar en Galicia. 1996-2000**

Grupos de proxectos	Administra. executora	Investimento financiado				
		1996	1997	1998	1999	2000
Saneamento integral da Ría de Vigo	Autonómica	83.372,40	19.268,45	38.182,30	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	Autonómica	10.030,11	5.139,45	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	Central	1.575,48	1.898,07	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	Autonómica	-	108,19	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	Central	-	591,88	-	-	-
Acondicionamentos na Costa	Central	3.676,53	-	-	-	-
Autovía Rías Baixas	Central	574.535,42	153.403,89	57.510,80	-	-
Actuacións nas redes transeuropeas convencionais e de transporte combinado	Central	15.043,33	1.326,70	-	-	-
Actuacións na rede de saneamento de Vigo	Autonómica	-	-	31.553,14	-	-
Xestión de Residuos Sólidos Urbanos (SOGAMA)	Emp. Pública. Aut.	-	-	39.633,02	82.395,90	-
Rehabilitación ambiental do borde marítimo na Ría de Ferrol	Central	-	-	-	10.517,71	-
Actuacións para a xestión de residuos na C. Autónoma	Autonómica	-	-	-	-	28.310,00
Saneamento e depuración da Conca Hidrográfica do Norte I	Autonómica	-	-	-	-	18.030,00
Saneamento e depuración da Conca do río Louro	Central	-	-	-	-	87.275,00
Saneamento e Depuración en Lugo e Ourense	Central	-	-	-	-	33.555,00
Tratamento e eliminación de residuos sólidos na Coruña	Local	-	-	-	-	15.339,48
Actuacións para a xestión de residuos en Ourense	Local	-	-	-	-	1.210,10
Total		688.233,27	181.736,62	166.879,26	92.913,61	183.719,59

Grupos de proxectos	Axuda con cargo á dotación anual				
	1996	1997	1998	1999	2000
Saneamento integral da Ría de Vigo	14.727,20	15.414,76	30.545,84	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	7.502,55	4.111,56	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	1.178,46	1.518,46	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	-	91,95	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	-	503,10	-	-	-
Acondicionamentos na Costa	3.125,05	-	-	-	-
Autovía Rías Baixas	177.541,90	130.393,31	48.884,18	-	-
Actuacións nas redes transeuropeas convencionais e de transporte combinado	1.753,56	1.127,69	-	-	-
Actuacións na rede de saneamento de Vigo	-	-	25.242,51	-	-
Xestión de Residuos Sólidos Urbanos (SOGAMA)	-	-	33.688,12	38.437,69	-
Rehabilitación ambiental do borde marítimo na Ría de Ferrol	-	-	-	8.940,06	-
Actuacións para a xestión de residuos na C. Autónoma	-	-	-	-	22.648,00
Saneamento e depuración da Conca Hidrográfica do Norte I	-	-	-	-	14.424,00
Saneamento e depuración da Conca do río Louro	-	-	-	-	74.183,75
Saneamento e Depuración en Lugo e Ourense	-	-	-	-	28.521,75
Tratamento e eliminación de residuos sólidos na Coruña	-	-	-	-	12.271,59
Actuacións para a xestión de residuos en Ourense	-	-	-	-	968,08
Total	205.828,72	153.160,82	138.360,65	47.377,74	153.017,16

Elaboración propia.
 Datos en miles de euros
 Fonte: Ministerio de Economía

Independente así mesmo do MCA, a través do **Fondo de Cohesión** fináncianse proxectos de infraestruturas de transporte e medioambientais. No cadro 2.38 contéplanse as accións executadas en Galicia ata 2000, durante os cinco primeiros anos de vixencia do Fondo, no 2.39 o correspondente ó ano 2001 e no 2.40 o referente ó 2002. Polo que respecta ó cadro 2.38 obsérvase un descenso anual no montante total das axudas ata 1999, que pasan de máis de 688 millóns de euros en 1996 a preto de 182 millóns de euros en 1997, 166,9 en 1998, ano en que deixan de financiarse as iniciativas de reforestación e loita contra a erosión nas conchas hidrográficas

■ **Cadro 2.39** Fondos de Cohesión. Proxectos aprobados en 2001 a executar en Galicia. 2000-2006

Grupos de Proxectos	Administración executora	Coste	Axuda Aprobada	Compromiso 2001
Ampliación e acondicionamento rede de colectores no Porto da Coruña	Autonómica	3.144,16	2.515,33	2.012,26
Ampliación e mellora rede de colectores en Ponte da Pedra. A Coruña	Autonómica	1.633,80	1.307,04	1.045,63
Clausura de vertedeiros de R.S.U.	Autonómica	17.894,79	14.315,83	11.452,67
Colector do borde literal e mellora de bombeos existentes. Arteixo	Autonómica	5.594,03	4.475,22	3.580,18
Colectores da marxe do río Valiñas 1ª fase. Culleredo	Autonómica	568,28	454,62	363,70
Creación de puntos limpios	Autonómica	4.351,30	3.481,05	2.784,84
Creación de vertedeiros de residuos de construción e demolición	Autonómica	3.077,17	2.461,74	1.969,39
Limpieza de puntos de vertido incontrolado	Autonómica	946,76	757,41	605,93
Mellora de bombeos existentes e de nova construción en Cambre, Culleredo e Oleiros	Autonómica	7.642,67	6.114,14	4.891,31
Nova canalización do río Mesoiro e rede de colectores. A Coruña	Autonómica	3.691,63	2.953,30	2.362,64
Reforma e mellora no saneamento de San Roque. A Coruña	Autonómica	2.171,60	1.737,28	1.389,82
Total Administración Autonómica		50.716,19	40.572,96	32.458,37
Cinturón arterial de abastecemento de auga potable. Santiago de Compostela	Local	1.829,00	1.463,20	1.170,56
Implantación de infraestructura de sanea. nas conchas vertentes das parroquias do rural de Vigo (Coruxo, Matamá, Lavadores, Comesaña, Feixo, Bembrive e S. Miguel de Oia)	Local	15.351,30	12.281,04	9.824,83
Melloras na alta da rede de abastecemento de Palmés (Ourense)	Local	5.596,00	4.476,80	3.581,44
Plan de mellora e saneamento da vertente sur da rai de Arousa, Salnés 2ª fase (PO)	Local	6.528,00	5.222,40	4.177,92
Plan de recollida selectiva de residuos urbanos na provincia de Ourense	Local	7.374,42	5.899,53	4.719,63
Prox. compl. do Plan de Cestión de R.S.U. da Mancomunidade de Barbanza: selado e eliminación de vertedeiros incontrolados e complem. ó complexo medioambiental (C)	Local	1.871,25	1.497,00	1.197,60
Proxecto para a conservación, protección e mellora da calidade medioambiental coa dotación de infraestructuras de abastecemento e saneamento en barrios perimetrais da cidade e núcleos rurais do municipio de Lugo	Local	1.640,94	1.312,75	1.050,20
Proxecto para a dotación de infraestructuras de saneamento e abastecemento no entorno do río Miño: Polígono da Tolda. Lugo	Local	1.005,04	804,04	643,23
Proxecto para a dotación de infraestructuras de saneamento e abastecemento no recinto histórico de Lugo e viales perimetrais	Local	2.820,28	2.256,22	1.804,98
Recollida selectiva de R.S.U. no barrio histórico de Ferrol	Local	825,18	660,14	528,11
Total Administración Local		44.841,41	35.873,13	28.698,50
Total		95.557,60	76.446,09	61.156,87

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía. Importe en miles de euros

■ **Cadro 2.40****Fondo de Cohesión proxectos aprobados Galicia 2002**

Grupo de proxectos	Administración-Organismo	Coste elexible	Axuda
Mellora do saneamento de Ourense (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	432.400	367.540
Mellora do saneamento de Lugo (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	625.300	531.505
Saneamento de Ferrol (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	979.170	832.294
Creación puntos limpos e contén. Subterráneos	Xunta de Galicia	12.287.490	9.829.992
Creación vertederos residuos construción	Xunta de Galicia	3.455.820	2.764.656
Limpeza de puntos de vertido incontrolado	Xunta de Galicia	961.619	769.295
Clausura de vertidos de resd. sólidos urbanos	Xunta de Galicia	10.639.947	8.511.958
Total		29.381.746	23.607.240

En euros.

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Economía

e a só 92,9 millóns en 1999, en que rematan o financiamento da autovía das Rías Baixas, o saneamento integral da ría de Vigo, as actuacións na rede de saneamento da citada cidade e inclúense só dúas accións: a rehabilitación ambiental do borde marítimo na ría de Ferrol e o financiamento da empresa pública galega Sociedade Galega de Medio Ambiente (SOGAMA) para a xestión de residuos sólidos iniciada en 1998. Pola contra en 2000 volve a subir a axuda do fondo e o seu importe destínase ó financiamento de accións de saneamento e depuración de concas hidrográficas e de núcleos urbanos —Lugo e Ourense— ou as actuacións de xestión e tratamento e eliminación de residuos no conxunto de Galicia e na Coruña.

No ano 2001 (cadro 2.39) diminúe significativamente a contía da axuda aprobada —61.156.867 euros (10.175.646.473 ptas.)— as aportacións configúranse, en dúas vertentes: as dirixidas a Administración Autonómica e as que financian proxectos da Administración Local, destacando pola súa contía económica o de clausura de vertederos de residuos sólidos urbanos de carácter autonómico por un importe no 2001 de máis de 11 millóns 452 mil euros e a implantación de infraestrutura de saneamento nas concas vertentes das parroquias do rural de Vigo no eido local de 9.824.832 euros.

O cadro 2.40 reflicte a aportación do Fondo de Cohesión no ano 2002 que con 23,6 millóns de euros constitúe a asignación máis cativa desde a súa implantación. As axudas van dirixidas todas elas a accións e proxectos de Medio Ambiente, dunha banda para o saneamento de cidades —Lugo, Ourense e Ferrol—, a cargo da Confederación Hidrográfica do Norte e doutra para a creación de puntos limpos, contedores subterráneos e creación, peche e limpeza de vertederos a realizar pola Comunidade Autónoma.

Visto desde a perspectiva dos sete anos, a maior parte das subvencións foron para as actuacións de transporte —diversos tramos de autovía das Rías Baixas con máis de 59.000 millóns de pesetas (354,60 millóns de euros) nas tres anualidades—. Nos últimos anos acrecentáronse as subvencións correspondentes a medio ambiente; ademais da de SOGAMA por un importe bianual de 12 mil millóns de pesetas —72,12 millóns de euros— e o do conxunto da comunidade autónoma de preto de 30 millóns de euros en 2000, deben reseñarse: o saneamento do río Louro cunha cantidade de máis de 72 millóns no ano 2000, o saneamento da Ría de Vigo, cun montante de máis de 60 millóns de euros en tres anos; o saneamento de Lugo

Cadro 2.41 Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia 1999-2002

Sector agrario	Pagos			
	1999	2000	2001	2002
FEOGA -Garantía⁽¹⁾				
Industria de cereais	-	-	-	0,039
Producción de cereais	13,554	15,709	6,563	29,666
Producción de oleaxinosas	0,004	0,001	0,001	0,022
Producción de proteaxinosas	0,004	0,005	-	-
Abandono produción láctea	0,000	0,000	-	-
Producción carne de vacún	31,329	31,293	47,919	52,331
Primas ovino e cabrún	4,517	3,819	1,145	6,248
Leite escolar	0,623	0,547	0,364	0,354
Consumo de aceite	0,011	0,000	0,000	-
Aceite para conservas	6,880	8,471	6,371	11,050
Medidas de acompañamento	21,460	-	-	-
Destilacións vinícolas	0,020	0,053	0,121	0,182
Intervención de porcino	0,088	0,030	-	-
Retirada de terras	0,000	0,004	0,002	0,044
Apicultura	0,224	0,240	0,188	0,179
Medidas de control	0,337	0,748	-	-
Recuperacións, intereses, sancións, etc	0,043	0,016	0,008	0,003
Producción de liño e cáñamo	0,001	0,008	-	-
Almacenamento de viños e mostos	0,023	0,000	-	-
Producción de forraxes	-	0,016	0,056	0,122
Cese anticipado	-	7,865	12,681	12,248
Medidas Medioambientais	-	0,420	0,410	0,504
Forestación e sevicultura	-	18,311	15,498	7,169
Reestructuración do viñedo	271,982	-	4,660	4,913
Indemniz. Compensatorias zonas desfavor.	-	-	5,784	5,306
Almacenamento do leite	-	-	-	0,007
Total FEOGA -Garantía	79.115	87,556	101.764	130.417
FEOGA -Orientación: axudas directas:				
Transformación e comercialización	34,859	0,000	3,005	-
Programas operativos Comun. Autónoma	82,136	0,000	50,518	74,414
Iniciativas comunitarias y PRODER	7,669	4,562	8,441	3,293
Orzamento ingresos do Estado	-	-	0,000	0,492
Total axudas directas	34,859	0,000	3,005	-
Total reembolsos ou anticipos	89,805	4,562	58,959	-
Total FEOGA -Orientación	124,664	4,562	61,964	82.822
Sanidade animal	1,108	0,486	0,343	-
Sistema integrado e control	-	-	57,100	-
Total outros recursos agrarios	1,108	0,486	0,343	-
Total sector agrario	204.887,000	92,604	164.062,000	213.239
Sector pesqueiro				
IFOP: axudas directas:				
Iniciativa "Pesca"	2,516	2,642	4,729	0,868
Estructuras pesqueiras	82,571	33,808	66,666	57,549
Total IFOP	85,087	36,450	71,395	58,417
Pesca artesanal	-	-	0,063	-
Vixiancia pesqueira	0,004	0,005	0,004	0,326
Total outros recursos pesqueiros	0,004	0,005	0,067	-
Total sector pesqueiro	85,091	36,455	71,463	58,743
Total sectores agrario e pesqueiro	289.979	129.060	235.525	

Datos en millóns de euros

⁽¹⁾ Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ó FEOGA-Garantía

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación. Subsecretaría. Oficina Presupostaria

e Ourense con preto de 30 millóns de euros; a reforestación e loita contra a erosión, en diversos lugares da comunidade autónoma, en case 15 millóns, e as dos anos 2001 e 2002 dirixidas a creación de puntos limpos e peche de vertedoiros.

No cadro 2.41 agrúpanse as aportacións do **FEOGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP, que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potencia-la vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura —escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade—; e da pesca —sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc.—.

En 2002, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.41), de preto de 272 millóns de euros, cun aumento de máis de 34 millóns de euros con respecto ó ano anterior; o incremento prodúcese no sector agrario cun aumento de preto de 50 millóns. No sector pesqueiro sen embargo descende a aportación ó IFOP o que tradúcese nunha minoración de algo máis de 13 millóns de euros para o conxunto do sector:

No concernernte ó FEOGA-Garantía a partida de maior contía continúan a ser en 2002 as axudas á produción de carne de vacún —preto de 52,3 millóns de euros—, destacando a continuación pola súa contía as axudas á produción de cereais que con 29,66 millóns de euros experimentan un fortísimo incremento; mantense, doutra banda, aínda que con unha dotación de practicamente a metade do pasado ano, unha liña de subvención de máis de 7 millóns de euros para accións de forestación e silvicultura, aumentan as subvencións ó aceite para conservas —que representan máis de 11 millóns de euros— e continúan practicamente coa mesma dotación as subvencións ó cese anticipado en 12,25 millóns.

No sector pesqueiro en 2002 diminúen as subvencións ás estruturas pesqueiras con respecto ó ano anterior; o que orixina a caída no total das axudas do sector que percibe 58,47 millóns de euros.

■ O **Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomenta-las oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ó constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellora-la formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

Nas zonas de obxectivo I, entre as que se atopa Galicia, o Fondo oriéntase, ademais, ó desenvolvemento das rexións con atraso estrutural.

No cadro 2.42 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por formas de intervención e por obxectivos para o período 2000-2006.

■ Cadro 2.42
**Recursos financeiros asignados a España para o Fondo Social Europeo.
Por comunidades autónomas. 2000-2006**

	Obxectivo 1	Obxectivo 2	Obxectivo 3
Formas de intervención			
PPOO Rexionais			
Andalucía	155.155	-	-
Asturias	17.333	-	-
Canarias	45.673	-	-
Cantabria	5.541	-	-
C. A Mancha	40.299	-	-
C. León	51.389	-	-
C. Valenciana	79.283	-	-
Estremadura	60.494	-	-
Galicia	65.223	-	-
Murcia	17.936	-	-
Ceuta	2.596	-	-
Melilla	1.697	-	-
Aragón	-	-	10.241
Baleares	-	-	5.262
Cataluña	-	38.017	36.111
Madrid	-	-	38.904
Navarra	-	-	10.825
País Vasco	-	-	37.045
A Ríoxa	-	-	2.355
Total	542.619	38.017	140.744
PPOO Plurirrexionais			
Fomento do emprego	570.821	-	133.893
Iniciativa Empresarial e Formación Continua	258.556	-	75.775
Loita contra a discriminación	33.939	-	12.795
Sistema de Formación Profesional	22.936	-	6.345
Investigación, Desenvolvemento e Innovación	42.186	17.880	-
Asistencia Técnica	377	-	127
Total	928.817	17.880	228.934
Total PPOO	1.471.436	55.897	369.678
IC EQUAL		85.771	
TOTAL		1.982.782	

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Importe en millóns de pesetas

2.5.2. A aportación da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado as subvencións do Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía nos eidos do programa de fomento da investigación técnica: Profit, que substituíu ós planos da iniciativa de Apoio á Tecnoloxía, á Seguridade e á Calidade Industrial (ATYCA) do ex Ministerio de Industria e Enerxía xunto co Plano de Competitividade Téxtil-Confección; os programas de reindustrialización e reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras, e os créditos concedidos polo Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

Incluimos tamén os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do IGAPE.

• Os programas tecnolóxicos do Estado

O Consello de Ministros do 12 de novembro de 1999 aprobou o Plan Nacional de Investigación Científica, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2000-2003 co obxecto de definir unha estratexia global e común que inclúa a tódalas actuacións públicas con competencias sectoriais en investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico. Neste marco o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía aprobou mediante orde ministerial o programa de fomento da investigación técnica: PROFIT co obxecto de contribuír ás condicións que favorezan o aumento da capacidade de absorción tecnolóxica das empresas, o fortalecemento dos sectores e mercados de rápido crecemento, así como a creación e o desenvolvemento das empresas de base tecnolóxica, especialmente as de elevada tecnoloxía.

O programa PROFIT vén a substituír á iniciativa ATYCA aprobada o 10 de outubro de 1996 cunha vixencia de 1997 a 1999, da que se ofreceron datos en anteriores informes e que contemplaba de xeito similar ó programa vixente un sistema de incentivos para mobiliza-las empresas e outras entidades a desenvolver actividades de I+D, deseño, calidade, seguridade e de medio ambiente industrial, co fin de afondar na mellora da competitividade das empresas, garanti-lo emprego cualificado, a medio e longo prazo, e aumenta-la calidade de vida dos cidadáns.

A Orde do 3 de marzo de 2000 que regula o PROFIT prevé dúas liñas de financiamento:

■ Anticipos reembolsables, que son préstamos a interese cero, destinados a proxectos de baixo risco tecnolóxico ou empresarial.

■ Subvencións que cubran parcialmente os custos subvencionables do proxecto.

Estes instrumentos financeiros poderán á súa vez concorrer con créditos privilexiados do CDTI, de acordo coa súa normativa, estando tamén prevista unha acción horizontal de apoio ó sistema de garantías das entidades financeiras que presten ditas garantías a favor da Administración do Estado.

O peche da cumprimentación do presente informe non estaban dispoñibles os datos oficiais dos anticipos e subvencións do 2002, constando no informe do ano pasado os datos anteriores.

O **Plan de Competitividade Téxtil-Confección** é un sistema de axudas promovido polo antigo Ministerio de Industria e Enerxía e mantido con nova regulación polo actual Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. Vai dirixido ó fomento da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico do sector téxtil-confección, con vistas a incrementa-la súa competitividade e favorece-la súa integración no mercado internacional. O plan 1997-1999 rematou e aprobouse o 1 de xuño de 2000 un novo plan que vai dirixido prioritariamente á aplicación das novas tecnoloxías ás pequenas e medianas empresas do sector. No cadro 2.43 ofrécense agrupados os datos do antigo plan 1997-1999 e os datos dos anos 2000 a 2002 do vixente. Como podemos observar trala diminución no 2001 do número de empresas ou proxectos beneficiarios do plan incrementábase en 2002 o número de proxectos : 12 e a contía total

■ Cadro 2.43
Plan de competitividade téxtil. Galicia. 1997-2002

	Nº de empresas/ proxectos						Subvención/antecipación					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	11	10	13	7	5	5	858.401,55	591.828,64	637.048,79	398.278,70	604.744,45	587.273,50
Lugo	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-
Ourense	-	-	-	2	-	1	-	-	-	361.015,95	-	67.445,69
Pontevedra	11	5	10	5	3	6	388.151,65	241.138,08	679.696,61	1.553.838,66	309.476,14	1.367.066,22
Galicia	22	15	23	14	8		1.246.553,20	832.966,72	1.316.745,40	2.313.133,32	914.220,59	2.021.785,41

Elaboración propia

Contía subvención en euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

ata máis de dous millóns de euros dos que o 67% corresponden á provincia de Pontevedra.

○ **Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI)** ten encomendado, dentro dos Plans de Actuación Tecnolóxica, a concesión de créditos, actualmente a interese cero, que poden chegar ata un 50% do presuposto do proxecto e cun período de amortización de 5 anos, para os seguintes proxectos:

- Desenvolvemento tecnolóxico-novos proxectos e/ou produtos, de cara á súa comercialización.
- Innovación tecnolóxica-incorporación ás empresas de novas tecnoloxías con baixo risco técnico.
- Promoción tecnolóxica cara ó exterior.
- Proxectos concertados de risco elevado e resultados non comercializables directamente.

○ CDTI concedeu a Galicia, durante 2001, préstamos por un valor de 1.173,14 millóns de pesetas —7.050.726 euros— distribuídos en 7 proxectos para apoiar unha inversión de 17.906.891 euros (cadro 2.44). No período 1991-2001 aprobáronse, para a Comunidade Autónoma Galega, 116 proxectos cunha aportación crediticia de 60,32 millóns de euros.

■ Cadro 2.44
Aportacións do CDTI. Galicia. 1999-2001

	Nº de proxectos			Orzamento subvencionable			Aportación CDTI		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	1999	2000	2001
A Coruña	9	1	6	9.931.725,02	6.010,12	8.189.491,75	3.466.036,81	3.005.060,52	3.244.614,26
Lugo	2	0	2	970.033,54	-	-	485.016,77	-	652.699,14
Ourense	1	1	-	1.179.786,76	661.113,31	2.075.895,81	412.895,32	396.667,99	-
Pontevedra	9	4	7	19.800.944,79	8.183.981,83	7.641.503,65	6.418.809,27	3.152.308,49	3.153.412,94
Galicia	21	6	15	31.882.490,00	14.855.216,18	17.906.891,21	10.782.758,16	6.554.037,00	7.050.726,34

Contías económicas en euros.

Fonte: Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

Programa de reindustrialización. (Total Galicia)

■ Cadro 2.45

	1999	2000	2001
Nº de Proxectos	11	13	9
Subvención*	811.366,34	1.983.339,94	48.080,97
Préstamo*	4.952.339,74	7.542.701,91	16.696.116,26
Axuda total*	5.763.706,08	9.526.041,85	16.744.197,23

Datos en euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

○ **programa de reindustrialización** (cadro 2.45) contempla subvencións e préstamos para zonas que sufriran declive industrial; aprobou para Galicia en 2001 nove proxectos, outorgando subvencións de 48.080 euros e créditos por valor de 16,70 millóns de euros a empresas con actividade no contorno de Ferrol e As Pontes.

Polo que respecta as subvencións para a reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras aprobáronse en 2002 18 proxectos —6 en Cerceda, 9 en As Pontes, 2 en As Somozas e un en Carral—, cunha subvención de 11 millóns 117,5 mil euros e firmáronse 9 convenios para desenrolo de infraestruturas por un importe total de 46.021.735,29 euros.

• Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas na actualidade (reforma do Real-decreto 1328/2001 do 30 de novembro) como Zona de Promoción Económica —ZPE— que queda constituída pola totalidade da Comunidade Autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 40% do investimento total).

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2002 e o 31.12.2002

■ Cadro 2.46

	Expedientes	Investimento	Subvención	A crear	A manter
A Coruña	17	164.931.401	12.645.307	454	1.142
Lugo	3	2.460.738	336.262	30	3
Ourense	11	55.591.474	6.022.292	318	391
Pontevedra	16	107.410.514	11.055.449	465	1.645
Galicia	47	330.394.127	30.059.310	1.267	3.181

Datos de Investimento e Subvención en euros

Fonte: Ministerio de Economía

■ Cadro 2.47
Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2002

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.384	3.011.088	557.491	18,51	20.781	62.268

Elaboración propia

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

■ Cadro 2.48
Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2002

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten hasta esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 40% a partir de 2002 fronte ó anterior do 50%.

Como pode apreciarse no cadro 2.47 aprobáronse en Galicia, desde 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2002, un total de 1.384 proxectos que obtiveron unha subvención total de 557 millóns 491 mil euros. O cadro 2.48 contempla a evolución, nos últimos nove anos, observándose a nivel galego, nos anos 1997, 1998 e 1999 un aumento moi notable tanto do investimento subvencionable como da axuda concedida, destacando a estes efectos e tamén a contía do tanto por cento correspondente, o ano 1997. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes —un número inferior ó ano anterior e similar ós anos precedentes— para un investimento de 21.922 millóns de pesetas —131 millóns 754 mil euros—, outorgando subvencións de 3.607 millóns de pesetas —21 millóns 679 mil euros—, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos nove anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308. No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento —330 millóns 394 mil euros— é importante. O importe da subvención baixa con respecto ó ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181.

2.5.3. A aportación da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2002 lévanos primeiramente a examina-lo labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), os fondos de capital risco Emprende, Adiante, e da Sociedade para o Desenvolvemento Industrial de Galicia (SODIGA) que xestiona XESGALICIA; e, posteriormente, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Innovación, Industria e Comercio co apoio da de Economía e Facenda; a de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural; a de Pesca, e Asuntos Marítimos; e a de Medio Ambiente.

Desde a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ó contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais —que xa estudiamos no anterior epígrafe—, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados (de contratos en prácticas, de investigación no exterior, “de promoción”, etc.) e de programas como LANZA —para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves—, PIMEGA —plan integral para mellora-la competitividade da empresa galega— ou IGATEL —que fomenta as telecomunicacións e aporta unha base de datos con información especializada ó empresariado—.

Desde a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector productivo galego, potenciada polo novo marco de actuación que introduce o “Acordo sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia”, asinado o 13 de xullo de 1998 pola Xunta de Galicia, a Confederación de Empresarios e as centrais sindicais Comisións Obreiras e a Unión Xeral de Traballadores. Nel contéñense as liñas de actuación no período 1998-2001, mantendo e reforzando en parte as políticas que de promoción e fomento da actividade empresarial viñan realizándose con anterioridade —subsidiación ós tipos de xuro dos préstamos, subvencións a fondo perdido en proxectos que contribúan á creación e ó mantemento de emprego estable, préstamos participativos, saneamento financeiro, avais, etc.—.

En xuño de 2000 o IGAPE dá a coñece-las directrices que seguirá o ente no período 2000-2003, presentando novos retos —duplica-los resultados do período 1997-1999— incidindo nas liñas dos programas previstos no Acordo coas centrais sindicais SN de CCOO de Galicia e UGT-Galicia e a Confederación de Empresarios de Galicia. O Decreto 172/2001 de 12 de xullo fixa as bases que regulan as modalidades de axudas do IGAPE que foron potenciadas e modificadas o 31 de marzo de 2003 no marco do plan de dinamización económica, Plan Galicia, incorporando e establecendo melloras de carácter xeral e iniciativas orientadas a prestar apoio ás pequenas empresas nas zonas especialmente afectadas polo sinistro do Prestige (Costa da Morte) ou nas áreas de dinamización prioritaria de Lugo e Ourense. Na actualidade, contempla para o período 2000-2006 as seguintes liñas de actuación:

- Apoios a investimentos
- Apoios a novas iniciativas empresariais
- Apoio á continuidade e á mellora competitiva
- Apoio a empresas (reestructuracións)

■ Formación

■ Servicios

○ Acordo do 13 de xullo de 1998 aporta como principal novidade unha nova dimensión de apoio ás empresas, creando unha xestora de capital risco: **XESGALICIA** (constituída en marzo de 1999), cun presuposto de 16.000 millóns de pesetas e que dispón de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

■ **Fondo Emprende**, dotado inicialmente con mil millóns de pesetas e ampliándose ata chegar ós 4.000 millóns a finais de 2001, componse de aportacións da Xunta de Galicia, das Caixas de Aforro, e o BBVA, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

■ **Fondo Adiante**, cunha dotación inicial de mil millóns de pesetas, e ampliándose ata chegar a 3.500 millóns de pesetas en 2001, financiado con diñeiro público e destinado ó apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

■ **SODIGA**, que pasa a constituírse exclusivamente nunha sociedade de capital risco, cun montante en 2001 de 8.000 millóns. Prevese manter os actuais socios e ampliarase a outras entidades financeiras; apoia proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo.

■ Cadro 2.49

Fondos de capital de risco de XESGALICIA. 2000-2002

	Inversións aprobadas por fondos ⁽¹⁾											
	Nº			Capital			Préstamo			Total		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
ADIANTE	6	5	2	1.949,74	1.983,34	396,50	2.404,05	1.472,48	859,45	4.353,79	3.455,82	1.257,95
EMPRENDE	13	3	7	2.644,99	552,81	2.203,07	1.203,65	288,49	2.347,34	3.848,64	841,30	4.557,41
SODIGA	12	8	7	7.081,79	5.820,80	4.471,78	913,54	5.592,30	847,43	7.995,32	11.413,10	5.326,21
Total	31	16	16	11.676,52	8.356,95	7.071,35	4.521,23	7.353,26	4.054,22	16.197,76	15.710,22	11.141,57

Elaboración propia
⁽¹⁾ En miles de euros
 Fonte: IGAPE

Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido ó programa comunitario Interreg-3, formado por capital aportado a partes iguais —820 millóns de pesetas e mil millóns de escudos— pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas.

No cadro 2.49 contéplanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA nos anos 2000, 2001 e 2002. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total —15,71 millóns de euros—. En 2002 tramítanse o mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros.

A Consellería de Innovación, Industria e Comercio controla na actualidade o Centro de Innovación e Servicios de Deseño e Tecnoloxía (CIS), creado no seo do IGAPE

en 1995, e que desenvolve o seu labor no eido da formación e das novas tecnoloxías empresariais, co obxectivo de espallar, no tecido empresarial galego, accións de I+D e complétase na súa actividade co Centro de Innovación e Servicios Tecnolóxicos da Madeira, no Parque Tecnolóxico de Galicia, creado en 1996, e o Centro Europeo de Empresas. Xunto a estes instrumentos, o IGAPE creou en Porriño, en colaboración coa Zona Franca de Vigo, o Centro de Iniciativas Empresariais (CIE), coa finalidade de apoiar a creación de empresas, especialmente as baseadas en ideas innovadoras e/ou promovidas por mozos emprendedores.

Dentro da modalidade de subvencións ó investimento, o IGAPE continúa cunha acción de política industrial xa “clásica” en Galicia, porque se vén mantendo desde hai máis dunha década: a **subvención do tipo de interese dos créditos bancarios ás Pequenas e Medianas Empresas (PEMES) galegas**. Dita modalidade complementábase coa concesión de avais co obxecto de subministrar garantías ás empresas gale-

■ Cadro 2.50

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Galicia. 2000-2002

	Préstamos concedidos			Importe do investimento subvencionado			Importe total do préstamo			Subsidiación ponderada		
	Nº			Miles euros			Miles de euros			Miles de euros		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Investimento productivo	523	720	439	200.269	302.093	226.205	128.448	168.006	125.493	3,20	—	3,37
Leasing	299	321	296	54.133	43.148	47.039	49.487	41.136	44.894	3,00	2,22	2,11
Reestructuración de pasivos	15	11	—	—	3.725	—	62.878	6.539	—	2,40	2,61	—
Ampliación de capital	33	33	—	—	—	—	8.396	2.525	—	3,40	3,00	—
Tomas Participación Capital	2	—	—	—	—	—	601	—	—	3,00	—	—
Total	872	1.085	735	254.402	348.966	273.244	249.811	218.206	170.387	3,10	3,06	3,04

Elaboración propia
Fonte: IGAPE

gas (ou ás que teñan unidades productivas en Galicia e destinen integramente ese diñeiro á creación, ampliación, reconversión ou reestructuración das mesmas) para investimentos e refinanciamento.

No cadro 2.50 contéplanse os datos dos programas de **apoi financeiro ás PEMES** de 2000 a 2002, distribuídos por programas. En 2002 a contía total dos préstamos concedidos foi de 170 millóns 387 mil euros —preto de 48 millóns de euros menos que o ano precedente—, dos que máis de 125 millóns correspondeu ó programa de investimento productivo que diminúe lixeiramente con respecto ó ano precedente, e preto de 45 millóns ó de leasing, que se incrementa lixeiramente con respecto a 2001. Os programas “Tomas en participación de Capital”, Reestructuración de Pasivos e Ampliacións de Capital no contan en 2002 con asignacións.

Desde o punto de vista provincial, cadro 2.5 I, diminúen con respecto a 2001, o número de expedientes nas catro provincias galegas, salientando o forte descenso de Ourense. Tamén baixan os importes dos préstamos nas catro provincias, significativamente de novo Ourense, desde a perspectiva porcentual e Pontevedra na contía

■ **Cadro 2.51**

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por provincias. Galicia. 1999-2002

	Nº de expedientes				Importe do préstamo ⁽¹⁾				Porcentaxe			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	366	323	353	257	112.277	95.418	61.405	58.608	38,9	38,2	28,1	34,4
Lugo	212	159	172	142	33.705	39.655	35.058	28.578	11,7	15,9	16,1	16,8
Ourense	147	94	186	89	33.285	32.798	25.703	16.867	11,5	13,1	11,8	9,9
Pontevedra	336	288	374	245	109.266	81.943	96.040	65.912	37,9	32,8	44,0	38,7
Fóra de Galicia				2				422				0,2
Galicia	1.061	864	1.085	735	288.533	249.815	218.206	170.387	100	100	100	100

Elaboración propia.

⁽¹⁾Datos en miles de euros.

Fonte: IGAPE

■ **Cadro 2.52**

Programas financeiros a PEMES. Por sectores. Galicia. 2002

	Expedientes	Inversión	Préstamo	Ptos. Subsid. pond.	Subvención estimada	Emprego crear	Emprego manter
Agricultura	31	14.876,08	9.026	2	453	49	810,10
Comercio	182	44.118,45	27.094	3	1.811	396	2.997,21
Industria	193	65.957,26	44.682	3	5.852	497	4.140,56
Medio Ambiente	27	3.617,94	2.462	3	407	33	162,54
Pesca	91	95.925,10	52.999	4	656	133	8.991,64
Transporte	190	30.795,12	25.779	2	2.633	83	1.252,69
Turismo	21	17.953,72	8.347	3	63	122	1.055,11
Total	735	273.243,67	170.388	3	11.875	1.313	19.409,85

Datos en miles de euros.

Fonte: IGAPE

Subvencións das liñas principais de actuación do IGAPE. Galicia 2002

■ **Cadro 2.53**

Programas	Nº de expedientes	Base subvencion.	Subvención
Mellora competitiva	33	2.256.333,60	376.425,45
Sociedade da información	22	8.547.846,43	4.889.577,24
Diseño	134	3.498.106,20	1.345.548,12
Cooperación	4	650.990,57	394.790,05
Calidade	210	2.514.653,71	951.780,21
Innovación na xestión	8	726.486,96	395.745,03
Total	411	18.194.417,47	8.353.866,10

Fonte: IGAPE

O cadro 2.52 presenta a información do programa de investimento productivo, en 2002, por sectores, seguindo a clasificación dunha orde respecto ás competencias das consellerías da Xunta de Galicia, a maioría das axudas foron para a industria, o comercio e o transporte aínda que a contía maior do préstamo, correspondente ó 31,10%, foi para empresas do sector da pesca ocupando o lugar posterior; a escasa distancia, o montante do préstamo concedido ó sector industrial non alimenticio nin pesqueiro.

No cadro 2.53 contéplase un resumo dos datos en 2002 dos programas das liñas principais de actuación actual do IGAPE ademais das xa reseñadas. Do importe

■ Cadro 2.54

Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Industria e Comercio
(capítulo VII). Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
432A	Plan Galego de I+D Tecnolóxico	I+D Industrial. Plan Galego de IDT I+D Minería Premios innovación empresarial I+D Maquinaria e bens de equipo para minería I+D Enerxía Fundac. Fomento da Calidade Ind. E Des. Tecnol. *	2.079.502 901.518 18.030 540.911 721.215 2.607.455	2.440.109 240.405 18.030 540.911 721.215 1.111.872	2.632.061 70.000 18.031 600.000 349.796 601.012
521A	Regulación do comercio interior Regulación do comercio interior e política de prezos	Convenio IGAPE potenciación comercio minorista Equipamentos comerciais de carácter social(Corporacións Locais) Consortio prefeiras e exposicións de Ferrol Mercado Madalena de Ferrol(Corporacións Locais) Fundacións de interese galego de carácter feiral Fundacións Semana Verde de Galicia(1) Fundacións PROVIGO Fundacións ferias e exposicións A Coruña Fundacións ferias e exposicións Lugo Recinto Feiral Vilagarcía Asociación Ferrol Metròpoli Multiusos Tui Multiusos Arzúa Federación de mercados centrais da comarca de Vigo Centro formación téxtil	138.233 2.404.048 450.759 751.265 480.810 30.051 5.409.109 793.336 1.803.036 36.061 300.506 300.506	184.709 3.180.039 660.019 1.111.872 30.051 4.507.591 325.749 4.207.085 36.061	527.386 4.380.000 752.000 46.000 1.962.549 456.000 36.100
631A	Conservación e Aforro de Enerxía	Apoio á creación do Instituto Galego da Enerxía II Fase de Gasificación(*) Uso racional da enerxía nos Concellos(Corporacións Locais) Uso racional da enerxía nas industrias	1.803.036 2.794.706	480.810 901.518 289.808	788.960 1.600.000 300.000
631B	Programas de electrificación e enerxías alternativas	Plan de aforro enerxético nas industrias Alumeados públicos e aforro enerxético (Corporacións Locais) II Fase de Gasificación(*) Gas nos polígonos industriais Infraestruturas eléctricas no medio rural Mellora de infraestruturas enerxéticas Plantas Sat lite GNL Fomento de enerxías renovables a empresas privadas	2.404.048 3.606.073 300.506	3.005.061 601.012 6.010.121 601.012	1.500.000 222.222 8.888.198 750.000 200.000 1.007.982
641A	Fomento da Minería	Convenio coa Cámara Mineira * Restauración mineira seguridade laboral no sector mineiro	60.101	60.101 180.304 180.304	60.000 210.000
661C	Ordenación e creación doutras industrias	IGAPE Polígonos industriais (Corporacións Locais) Fomento da calidade industrial Fomento de servizos ás asociacións Seguridade industrial Proxecto Rechar II	40.871.726 1.803.036 540.911 420.708	55.208.179 1.442.429 661.113 300.506 120.202 25.243	58.569.777 2.053.509 751.265 300.506 250.000
661D	Apoio á Artesanía	Convenio coa S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia (Interrexional II) Centro de Artesanía de Lugo (Corporación Local) Axudas á artesanía galega Apoio á artesanía. Apertura das novas canles Centro Galego de Artesanía e deseño	395.226 420.708 682.509	300.506 300.506 781.316	300.506 781.315 150.253 60.101
671C	Apoio á empresa industrial e de servizos	Xestión plano industrialización Ferrol Transferencia capital a MEISA	450.759		1.202.024
723B	Fomento e cooperación empresarial sector naval	Aportación anual convenio PEMAR Aportación pymar para prexubilacións Fomento sector naval Normalización, técnicas de xestión e Web Conglomerado do Naval	945.392 551.128	570.961 724.640 931.569	845.512 527.445
732 A	Mellora empresarial e cooperación entreas empresas da madeira	Axudas ás industrias do complexo da madeira	1.202.024	2.103.542	2.103.542
741 A	Fomento grupo de actividades Automoción	Axudas ás industrias do complexo de automoción Centro tecnolóxico de automoción	2.560.312	3.906.579	3.756.326 3.906.579
742 A	Promoción grupo de actividades Têxtil-Confección	Axudas á industria do complexo têxtil-confección (RETEX)	1.652.783	1.652.783	1.652.783
743 A	Fomento grupo de actividades Minerais non metálicos	Fomento da investigación de minerais non metálicos Convenio co Instituto da Cerámica Apoio a maquinaria galega para a pedra Fundación da Lousa e do Granito Convenio fomento da investigación empresas públicas Centros tecnolóxicos da lousa e o granito	7.736.228 480.810	1.803.036 1.202.024	900.000 2.400.000 1.202.025 100.000
744 A	Fomento grupo de actividades Telecomunicacións e Audiovisual	Axudas á industria do complexo de telecomunicacións e audiovisual Potenciación das Infraestruturas de acceso á información Desenvolvemento de Novas Aplicacións e Servizos de TIC Convenios incorporacións TIC nas Empresas	1.081.822 120.202 841.417 901.518	1.081.822	1.081.820
753 A	Distribución lóxística e Promoción Comercial	Cámaras de Comercio. Plan Internacional Pemes Cámaras de Comercio. Plan Fomento das Exportacións Galegas Asociacións para promoción e distribución comercial Galicia Calidade Asociacións do sector comercial minorista Plan de cese anticipado de actividade comercial Axudas o comercio minorista galego Distribución lóxística e promoción comercial Proxectos de desenvolvemento do sector comercial	631.063 961.619 3.305.567 480.810	601.012 1.202.024 3.005.061 721.215 901.518 865.457 1.081.822	300.600 1.203.000 790.000 800.000 5.500.000 3.430.000 1.700.000
754 A	Servizos a empresas	Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados Potenciación acceso empresarial á sociedade da información	1.682.834	1.682.834 1.953.331	1.617.186 1.953.707
754 B	Apoio á Actividade Industrial	Fomento das actividades industriais Potenciación de actividades empresariais Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados e Industrias Productivas Plan viabilidade Alfares-Santa Clara	3.305.567 1.393.152	1.678.735 3.115.076	3.606.073 5.688.406 165.279
	Total		104.892.526	121.701.063	137.739.836

Elaboración propia

Datos en euros

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

*Incluídos en programas distintos noutros anos.

total destes programas 8 millóns 354 mil euros, a maioría dos expedientes corresponden ós programas de calidade nas empresas —máis do 50%—, pero en base subvencionable e contía da subvención a cantidade máis importante é a correspondente ó programa de Sociedade da Información que con preto de 5 millóns de euros en tan só 22 expedientes acapara o 58% da subvención total, segue en impor-

■ Cadro 2.55
Subvencións e axudas da Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria (capítulo VII). Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
421 A	Infraestrutura para a reforma e o desenvolvemento agrario	Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)	360.607		
422 D	Desenvolvemento rural	Programas leader ou asimilados	2.970.220	6.345.612	
		Desenrolo e diversificación económica en zonas rurais	1.066.111	2.561.279	
		Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)		240.405	240.405
		Plan de mellora rural (Corporacións Locais)	3.005.061		
		Axencia Galega de Desenvolvemento Rural			12.050.293
612 A	Promoción cooperativa e social e divulgación da tecnoloxía agraria	Promoción e cooperación agraria, constitución empresas primeiro establecemento	300.506	222.374	
		Fomento asociacionismo agrario			1.793.282
		Fomento maquinaria en común			947.799
613 A	Sanidade vexetal e animal	Programas sanitarios especiais (Corporacións Locais)	270.455	318.536	318.536
		Programas sanitarios especiais (empresas)	1.562.631	2.159.503	2.159.503
		Agrupacións de defensa sanitaria		1.367.381	1.391.356
		Axudas ATRIAS	162.273	238.361	
		Plan apícola galego	480.810		480.810
614 A	Ordenación, reestructuración, fomento e mellora da produción agraria	Plan integral de mellora xenética	517.099	1.532.581	3.580.529
		Plan integral de mellora xenética-axudas asociadas	1.039.751		
		Apoio á eficacia dos sistemas productivos	1.021.721	905.124	3.942.604
		Fomento da mellora tecnolóxica e mecanización en común	306.817	2.094.227	
		Programa de defensa dos vexetais	300.506	279.471	
		Aportación ó Instituto Lácteo e Gandeiro (ILGA)	79.823.387	90.790.806	29.058.927
		Reestruct. e recon. dos sistemas productivos		597.406	
		Programas Agrarios Especiais	210.354		674.172
		Fomento de actividades agrícolas complementarias			1.600.000
		Fomento de sistemas e ciclos agrarios sostibles			650.000
		Producción integrada e outras técnicas			787.993
		Potenciación da agricultura e gandería ecolóxica			9.379.391
		Axudas a explotacións e cooperativas			27.778.481
		Abandono da produción leiteira			317.337
		Promoción de sementes e plantas de viveiro			675.200
		Mellora das explotacións			28.236.981
		Programa de Mellora Gandeira			1.643.119
615A	Regulación das Produccións e Mercados agrarios	Ordenación de Producción e Mercados Agrarios	2.212.025	3.529.624	3.528.884
711 B	Fomento de cultivos alternativos	Programa de acción e desenvolvemento da produción integrada	1.801.233	2.367.387	
712 A	Fomento do sector gandeiro	Apoio á eficacia dos sistemas productivos	60.101	901.518	
713 A	Fomento das industrias agroalimentarias	Apoio á industrialización e comercialización	20.184.186	26.741.895	25.316.079
		Apoio ó investimento estratéxico	4.056.832		
714 A	Fomento da comercialización agroindustrial	Mellora da comercialización agroalimentaria	3.273.316	3.942.135	3.020.314
		Promoción Semana Verde	1.009.700		
		Promoción e comercialización agroalimentaria	150.253	150.253	150.253
		Apoio a Entidades Asociativas	1.502.530	318.536	
	Total		127.648.485	147.604.414	159.722.248

Datos en euros

Inclúe tamén o FEOGA

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

*Incluídos en programas distintos noutros anos

tancia o programa de deseño que con 134 expedientes outorgou máis de 1 millón 345 mil euros no ano 2002.

Nos cadros 2.54 a 2.57 recóllense as subvencións e axudas das distintas consellerías da Xunta de Galicia, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2000, 2001 e 2002 que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial.

■ **Cadro 2.56** **Subvencións e axudas da Consellería de Pesca, Marisqueo e Acuicultura (capítulo VII). Galicia. 2000-2002**

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
432 A	Plan Galego de Investigación e Desen. Tecnol.	Axudas á investigación empresas públicas	210.354	210.354	
		Axudas á investigación empresas privadas	180.304	180.304	65.001
614 B	Orden, reestruc. fomento e mellora da produc. pesqueira e cult. marinos	Desenvolvemento de proxectos pilotos	647.230	166.895	
		Axuste do Esforzo Pesqueiro	9.708.509	3.277.319	3.275.109
		Paralización Temporal e outras compensacións financeiras	2.427.127	2.891.752	4.138.163
		Consolidación da flota galega(NEAFC)		626.423	4.666.261
		Axudas complementarias ó sector pesqueiro	3.606.073		
	Medidas socioeconómicas (a familias)	809.046	963.915	963.268	
	Compensación por paralización. Temporal a familias			2.177.381	
721 B	Desenvolvemento sostenible da explotación de recursos marinos	Desenvolvemento da acuicultura e dos cultivos marinos	9.149.123	13.090.603	13.081.765
722 A	Transf., conserv., e comercialización de produtos marinos	Axudas a empresas de transf. e comercia. de produtos da pesca e acuicul.	22.997.644	30.628.118	33.787.778
722 B	Promoción de produtos pesqueiros e				
		Promoción de produtos e inves. de mercado	433.414	567.614	
722 C	Equipamentos Pesqueiros	Convenio co Ente Público Portos de Galicia	74.063		
		Equipamentos Públicos dos Portos pesqueiros	1.733.667	2.000.493	2.141.935
723 A	Reestruct. e renovación da flota pesqueira	Reestruct. e Renovación da flota pesqueira	21.092.790	29.324.372	32.016.413
		Plan de Renovación da Flota Pesqueira Artesanal	1.803.036	2.702.301	
		Convenio IGAPE: renovación da flota	267.751	238.001	208.251
		Accións sobre a Pesca Costeira Artesanal (familias)	2.427.127	2.698.971	2.697.149
752 A	Servicios ás actividades marítimas	Programa de creación de infraestruct. turístico-culturalis nos portos	450.759	330.557	
		Axudas á creación de empresas de servizos no mar	210.354	210.354	
		Axudas á creación de escolas de navegación de lecer	36.061		
		Axudas a empresas de servizos vinculadas ó mar			270.000
		Desenvolvemento turístico			210.000
Total			78.264.432	90.108.346	99.698.474

Datos en euros

Inclúe tamén o IFOP

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

■ **Cadro 2.57** **Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII). Galicia. 2000-2002**

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
342 A	Protección e mellora do medio ambiente (1)	Acción de fomento de riquezas piscícolas e cinexética	8.703		
		Axudas a empresas privadas	510.860		
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos		444.749	725.367
		Subvencións en materia de medio ambiente industrial	961.619	907.528	
422 C	Prevenção e defensa contra incendios forestais (Plan Forestal de Galicia)(2)	Subvención empresas privadas por investimentos de prevención de incendios	985.660	985.660	505.563
614 C	Orden, reestruc. fomento e desenvolvemento do sector forestal (Plan Forestal de Galicia)	Axudas empresas privadas para a creación e mellora de masas forestais	20.183.790	22.714.399	15.482.707
731 A	Mellora da estrutura forestal e 1ª transformación	Axudas para a creación e mellora das masas forestais	13.895.400	13.222.266	15.573.324
		Mellora da competitividade (empresas privadas)	706.189	601.012	
Total			37.252.221	38.875.614	32.286.961

Datos en miles de euros

⁽¹⁾Só comprende subvencións a empresas, non a corporacións locais

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da C. A. Galega

2.6. Estudio das maiores empresas con sede en Galicia

2.6.1. Introducción: Clasificación das maiores empresas

En epígrafes anteriores deste mesmo capítulo referímonos á estrutura empresarial galega e máis á política industrial en Galicia (contemplada dende unha triple perspectiva: da Administración Autonómica, da Administración Central e da Unión Europea). Pecharemos o capítulo cun epígrafe que non abranguerá tódalas empresas de Galicia senón que focalizaremos unha parte moi importante: as maiores empresas con sede social en Galicia.

Farémolo da man de: “ARDÁN GALICIA 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade”, estudio que contén datos moi valiosos para o estudio das sociedades con sede en Galicia que tiveron ingresos superiores ós 375.000 euros no exercicio 2001; a periodicidade anual da súa publicación permite o seguimento continuo da andaina dunha parte fundamental do tecido empresarial galego. Malia iso, cómpre non esquecer ó utilizar estes datos que aunque tamén utiliza outras fontes (como as propias empresas ou as empresas certificadoras de calidade) a súa fonte básica vén dada polas contas anuais e os informes de xestión que as sociedades depositan nos rexistros mercantís antes do 31 de xullo de cada ano.

Xa que logo, non inclúe os datos das empresas ás que a lexislación exige da obrigatoriedade de presenta-las súas contas nos rexistros mercantís; tamén poden non figurar os de empresas que non depositaron as súas contas nos rexistros, ou ben as depositaron fóra de prazo ou con algún defecto de forma. Ademais recolle só datos de sociedades que teñen a súa sede social en Galicia e non inclúe as financeiras. Como resumo, podemos dicir que “ARDÁN GALICIA 2003...” recolle as 10.000 sociedades privadas non bancarias con sede social en Galicia que cumpriron as obrigas rexistras e facturaron máis de 375.000 euros no exercicio 2001.

En ARDÁN están rexistradas máis de 30.000 empresas galegas. A metodoloxía de “ARDÁN GALICIA 2003...” segue en gran medida a aplicada pola Central de Balances do Banco de España; a mostra seleccionada para este estudio foi de 9.515 empresas por razóns metodolóxicas, xa que para preservar a súa homoxeneidade analizouse o mesmo conxunto de empresas nun período de tempo determinado (concretamente, integráronse empresas con datos consecutivos en tres anos e cunha facturación no ano 2001 superior a 375.000 euros).

No cadro 2.58 presentámo-las 50 empresas que, segundo os datos do Servicio de Información ARDÁN superaron en 2001 —último ano con datos dispoñibles desta fonte— os 90 millóns de euros de facturación. Das que encabezan a clasificación subliñarémo-lo descenso da facturación (nun 10%) de PEUGEOT CITROËN e, un ano máis, o importante crecemento das empresas do Grupo INDITEX: a propia Inditex (20%), Zara España (17%), Pull and Bear España (34%), Goa-Invest (15%), Stradivarius (21%) ou Grupo Massimo Dutti (28%).

Debido ás limitacións sinaladas en parágrafos anteriores deste mesmo epígrafe, é fácil detectar na clasificación do cadro 2.58 ausencias de empresas con peso importante no tecido productivo galego, como Unión Fenosa, Repsol-YPF, Grupo Alcoa,

■ Cadro 2.58

Clasificación de empresas, por facturación. Galicia. 2000-2001

Empresa		Actividade	Localidade	Facturación ⁽¹⁾			
2000	2001			2000	2001	% Variación	
1	1	Citroën Hispania, SA	Automób., carroc. vehíc.turís.	Vigo	5.979.574.700	5.379.653.498	-10
2	2	FCC Construcción, SA	Contratistas xerais	A Coruña	1.754.445.999	2.091.246.998	19
4	3	Industria de Diseño Textil, SA	Confeccións de dona e nena	Arteixo	1.182.654.394	1.416.036.998	20
3	4	ACS, Proyectos, Obras y Construcción, SA	Construccións pesadas	A Coruña	1.212.151.263	1.404.518.998	16
5	5	Zara España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	801.890.970	939.497.578	17
6	6	Gallega de Distribuidores Aliment., SA	Comestibles e produtos relac.	Betanzos	417.189.607	478.813.079	15
8	7	Prosegur Compañía de Seguridad, SA	Servicios de seguridade, detect.	Vigo	334.240.862	414.974.818	24
18	8	Astrazeneca Farmacéutica Spain, SA	Especialidades farmacéuticas	O Porriño	153.314.425	409.121.002	167
10	9	Constructora San José, SA	Contratistas xerais	Pontevedra	309.916.003	389.666.997	29
7	10	Financiera Maderera, SA	Taboleiros de madeira (aglomerado)	Santiago	393.832.083	386.571.058	-2
9	11	Centros de Distribución Vegon, SA	Comestibles e produtos relac.	Vigo	324.114.427	373.331.068	15
11	12	Fadesa Inmobiliaria, SA	Promotores de obras	A Coruña	277.360.709	315.977.606	14
13	13	Metalúrgica Galaica, SA	Fundición de aceiro	Narón	202.230.218	262.586.870	30
12	14	Distribuciones Froiz, SA	Tendas mercancias en xeral	Poio	225.885.092	252.997.734	12
14	15	Grupo Massimo Dutti, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	191.239.936	244.393.435	28
50	16	Leche Celta, SA	Leite líquido e iogurtes	Pontedeume	80.136.382	215.476.915	169
19	17	Pull & Bear España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	153.208.912	205.470.989	34
15	18	GNK Indugasa, SA	Recambios e pezas de motor	Vigo	171.527.983	197.517.231	15
16	19	Hijos de J. Barreras, SA	Const. e reparación de buques	Vigo	161.762.408	174.215.379	8
28	20	Bershka BSK España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	125.526.054	167.439.292	33
30	21	Tempe, Sa	Calzados	Arteixo	120.994.296	161.893.435	34
17	22	Pescanova, SA	Peixes e mariscos	Redondela	157.582.297	159.651.906	1
20	23	Jealsa Rianxeira, SA	Conserv. peixe e mariscos	Boiro	149.965.971	158.384.143	6
25	24	Faurecia Sistemas de Escape España, SA	Recambios e pezas de motor	Vigo	138.107.828	155.242.911	12
21	25	Supermercados Claudio, SA	Tendas mercancias en xeral	Betanzos	147.665.897	154.423.515	5
22	26	Megasa Siderurxia, SL	Fundición de aceiro	Narón	143.584.106	150.054.680	5
38	27	Marfrío, Sa	Peixes e mariscos	Vigo	102.962.076	146.200.335	42
24	28	Saprogal, SA	Aliment. prep. para animais	A Coruña	139.100.002	145.364.003	5
29	29	Vego Supermercados, SA	Tendas mercancias en xeral	Vigo	122.458.795	144.843.791	18
27	30	Industrias Frigoríficas del Louro, SA	Carne, empaq., embut., matadoiro	O Porriño	126.549.710	143.729.280	14
51	31	Soluziona Consultoría y Tecnología, SL	Servicios comerciais	A Coruña	79.950.002	137.875.999	72
34	32	Lactalis Iberia, SA	Productos lacteos	Vilalba	108.632.289	136.121.615	25
33	33	Goa-Invest, SA	Contratistas xerais	Arteixo	114.745.219	132.432.813	15
36	34	Autoservicios Familia, SA	Tendas mercancias en xeral	A Coruña	105.796.149	131.107.455	24
31	35	Coop. Farmacéutica Gallega COFAGA, SCL	Droguería, perfum. e farmacia	A Coruña	119.095.182	126.912.048	7
35	36	Norte Forestal, SA	Madeiras e chapas	Pontevedra	108.381.522	121.372.772	12
23	37	Luis Calvo Sanz, SA	Peixes e mariscos	Carballo	140.203.172	111.574.267	-20
37	38	Almacenes Casan, SA	Tendas mercancias en xeral	Betanzos	105.272.283	111.034.300	5
40	39	Leite Río, SL	Leite líquido e iogurtes	Láncara	90.606.151	107.920.853	19
65	40	Construcciones Paraño, SA	Construccións pesadas	Ourense	71.324.360	107.370.903	51
46	41	Adolfo Domínguez, SA	Prod. fabricados de text.	S. Cibrao das Viñas	83.296.708	106.536.902	28
39	42	Bebidas Gaseosas del Noroeste, SA	Beb. refresc. non alcoh. e auga	A Coruña	92.857.560	103.709.801	12
61	43	Cementos Cosmos, SA	Cemento	Vigo	72.698.755	101.168.602	39
45	44	Calvo Conservas, SL	Conserv. peixe e mariscos	Carballo	83.763.748	100.905.359	20
41	45	Ibérica de Congelados, SA	Alimentos conxelados	Vigo	90.568.660	100.826.037	11
43	46	Feiraco, SCL	Leite líquido e iogurtes	Negreira	89.976.398	99.769.338	11
42	47	Mercash Sar, SL	Comestibles e produtos relac.	A Coruña	90.352.446	98.723.979	9
32	48	Pescanova Alimentación, SA	Alimentos conxelados	Redondela	116.749.877	96.092.111	-18
49	49	Abastecimientos Lacteos Gallegos, SL	Productos lacteos	Pontedeume	80.188.580	93.539.450	17
59	50	Stradivarius España, Sa	Confeccións en xeral	Arteixo	75.080.668	90.783.521	21

⁽¹⁾ En euros.

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/ 10.000 empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

El Corte Inglés, Banco Pastor, Endesa, Iberdrola, Caixa Galicia, Carrefour, Izar ou Caixanova. Así mesmo, consideramos que, por coherencia cunha das condicións do estudio de “ARDÁN GALICIA 2003...” (ter a sede social en Galicia) non deberían figurar nesta clasificación algunhas empresas que si se incluíron (mesmo dúas delas nas catro primeiras posicións: FCC e mais ACS) xa que pensamos que desvirtúa a clasificación.

2.6.2. Evolución económica e financeira. Distribución sectorial

Se en vez de centrarnos só nas principais grandes empresas galegas (como fixemos ó remate do anterior epígrafe) temos en conta o estudio económico-financeiro e da competitividade que figura en ARDÁN GALICIA 2003 para as 9.515 empresas galegas das que teñen datos dos últimos tres anos analizados (1999 a 2001) e a súa facturación superou no ano 2001 os 375.000 euros, podemos extraer algúns puntos básicos que nos poden achegar ó comportamento global do sector empresarial galego no exercicio 2001.

1) O valor engadido bruto ó custo dos factores tivo no ano 2001 unha suba importante (13,34%), bastante superior á dos ingresos de explotación (9,65%). O crecemento da primeira das magnitudes foi bastante maior que o obtido no exercicio anterior, mentres que o da segunda foi bastante menor.

2) Subiron en 2001 os gastos financeiros das empresas (nun 13,78%) e o fixeron moito menos que no ano anterior (case a terceira parte) pola importante diminución das taxas de interese nos mercados financeiros e tamén como resultado dalgunhas políticas financeiras das empresas.

3) Os gastos de persoal subiron en 2001 un 13,40% (porcentaxe semellante á do ano anterior, e practicamente coincidente coa suba porcentual do valor engadido bruto ó custo dos factores).

4) O resultado empresarial das actividades ordinarias tivo un aumento no ano 2001 do 13,42% (tres puntos maior que o do ano anterior).

5) O crecemento medio do emprego (nas empresas das que se fixo un seguimento no último trienio que compoñen a mostra utilizada no capítulo de emprego do estudio de ARDÁN) foi dun 4,67%, porcentaxe claramente inferior ás de suba dos ingresos de explotación, do valor engadido bruto, dos gastos financeiros, e de persoal ou dos beneficios empresariais (computados polo resultado das actividades ordinarias).

Vistas resumidamente as liñas básicas que caracterizaron o percorrer económico-financeiro das empresas galegas que figuran no estudio de Ardán, entraremos a continuación nunha análise máis desagregada, nun dobre senso: desde a perspectiva dos diversos sectores empresariais e máis desde a vertente territorial, co desglose por provincias e comarcas do tecido empresarial de Galicia.

No tocante á relevancia dos grandes sectores da actividade económica, o cadro 2.59 permítenos ollar a estrutura global da actividade empresarial galega recollida en “ARDÁN GALICIA 2003...”; cómpre subliñar que os ingresos presentan a perspectiva do volume de negocio das empresas, o valor engadido bruto o da riqueza xerada polas mesmas, e o número de empresas nos achega á maior ou menor fragmentación de cada sector.

■ Cadro 2.59

Os grandes sectores de Galicia. 2001

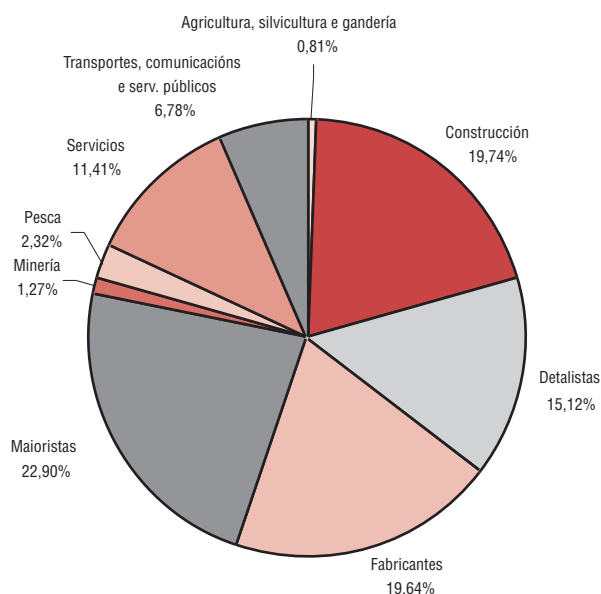
	Nº empresas	%	Ingresos(1)	%	VEB cf.(1)	%
Agricultura, silvicultura e gandería	77	0,81	147,54	0,34	34,29	0,40
Construcción	1.878	19,74	5.016,37	11,55	1.336,15	15,74
Detalistas	1.439	15,12	5.802,49	13,36	1.019,68	12,01
Fabricantes	1.869	19,64	16.394,25	37,74	3.216,53	37,88
Maioristas	2.179	22,90	11.075,07	25,50	985,08	11,60
Minería	121	1,27	437,80	1,01	232,69	2,74
Pesca	221	2,32	577,36	1,33	211,06	2,49
Servicios	1.086	11,41	2.079,13	4,79	882,40	10,39
Transportes, comunicacións e serv. públicos	645	6,78	1.907,46	4,39	573,27	6,75
Total	9.515	100,00	43.437,47	100,00	8.491,14	100,00

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos en 1999, 2000 e 2001 de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

Os grandes sectores polo nº de empresas

Compróbase que os maioristas, a construción e os fabricantes son, por esta orde, os principais por número de empresas, e que por valor engadido sobrancean moi especialmente os fabricantes e a construción (conxuntamente concentran máis da metade da xeración de valor engadido). No tocante ó sector agrario, o pequeno tamaño da maioría das explotacións agrarias, o feito de que case sempre a titularidade sexa dunha persoa física e mailo carácter cooperativo de varias das de maior tamaño fan que este sector teña un pequeno peso nesta clasificación (e en xeral en todo o estudo de ARDÁN).

Facendo unha maior desagregación, distínguense no cadro 2.60 os quince principais sectores empresariais clasificados por maior xeración de valor engadido.

Sobrancea na xeración de riqueza (e aínda máis na de ingresos) o sector de “fabricación de automóviles e carrocerías de vehículos de turismo”, que con 16 empre-

■ **Cadro 2.60**

Principais sectores empresariais. Por Valor Engadido Bruto. Galicia. 2001

Sector	Actividade	Nº empresas	Ingresos ⁽¹⁾	VEB cf. ⁽¹⁾
1. Automóbiles, carrocerías vehículos de turismo	Fabricantes	16	5.428,76	696,49
2. Contratistas xerais	Construcción	759	2.080,97	518,49
3. Confeccións en xeral	Detallistas	55	1.745,89	494,72
4. Promotores de obras	Construcción	337	1.111,87	262,58
5. Productos diversos fabricados de téxtiles	Fabricantes	115	951,36	208,55
6. Peixes	Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	190	490,49	186,17
7. Recambios e pezas de motor	Fabricantes	14	484,96	159,84
8. Construcción e reparación de buques	Fabricantes	101	595,05	159,33
9. Transporte de mercadorías por estrada	Transportes, comunic.serv. públicos	289	563,57	154,90
10. Conservas de peixe e froitos do mar	Fabricantes	51	875,98	135,24
11. Confeccións para dona e nena	Maioristas	14	1.432,26	131,91
12. Servicios comerciais diversos	Servicios	108	396,65	130,62
13. Construccións pesadas	Construcción	58	627,81	127,66
14. Instalacións eléctricas	Construcción	206	349,23	123,70
15. Taboleiros de madeira (aglomerados)	Fabricantes	11	602,51	112,11

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos en 1999, 2000 e 2001 de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

sas (0,17% do total da mostra de ARDAN) concentra un 8,2% da xeración de riqueza e un 12,50% dos ingresos das 9.515 empresas estudadas.

A comparanza das empresas pertencentes ó conxunto dos quince sectores recollidos neste cadro (2.60) co total de empresas obxecto da investigación de ARDÁN (9.515) reflicte que sendo un 24,42% de empresas xeraron en 2001 un 42,42% do valor engadido bruto e un 40,83% dos ingresos de explotación.

Este mesmo cadro tamén permite ás persoas interesadas afondar no estudio da estrutura sectorial das maiores empresas con sede social en Galicia (se é moi concentrada ou moi espallada, etc.) tendo en conta as tres variables que alí se presentan.

Sectores máis dinámicos en xeración de ingresos de explotación⁽¹⁾ no período 1999-2001

■ **Cadro 2.61**

Sector			Diferencia	Taxa variación %
	1999	2001	2001-1999	2001/1999
1. Fabric. automóbiles e carrocerías para turismos	4.669,53	5.428,76	759,23	16,26
2. Contratistas xerais	1.490,22	2.080,97	590,75	39,64
3. Detallistas de confeccións en xeral	1.160,99	1.745,89	584,90	50,38
4. Maioristas de confeccións para dona e nena	949,22	1.432,26	483,04	50,89
5. Promotores de obras	719,34	1.111,87	392,52	54,57
6. Maioristas de peixes e mariscos	1.659,38	2.025,31	365,93	22,05
7. Maioristas de comestibles e produtos relacionados	1.152,40	1.485,85	333,45	28,94
8. Fabricantes de especialidades farmacéuticas	121,04	418,70	297,66	245,93
9. Fabricantes de produtos de téxtiles diversos	735,56	951,36	215,80	29,34
10. Servicios comerciais diversos	242,52	396,65	154,13	63,55

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

Así, por exemplo, algúns sectores deste ranking —como o do automóbil, o de confeccións para señora ou nena e o de taboleiros de madeira— están moi concentrados nunhas poucas empresas, mentres que ocorre o contrario en sectores como: contratistas xerais, promotores de obras ou transporte de mercadorías por estrada.

Ademais dos aspectos estruturais que acabamos de ver na análise sincrónica dos sectores empresariais do cadro 2.60, cómpre unha análise diacrónica. O cadro 2.61 recolle esa visión dinámica, coa presentación dos dez sectores empresariais de maior crecemento absoluto dos ingresos de explotación de 1999 a 2001. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ O sector automobilístico foi o de maior suba absoluta dos ingresos nese bienio (seguido dos contratistas xerais e dos detallistas de confeccións en xeral).

■ Na análise porcentual sobrancea o forte crecemento do único sector que superou a suba do 100% nese bienio: o de fabricantes de especialidades farmacéuticas (245,93%).

Unha análise dinámica semellante a esta podemos facela tendo en conta a suba da xeración de valor engadido no último bienio. Nese caso resulta que:

■ O sector de “fabricación de automóviles...” perde a primeira posición que ocupaba no estudo de ARDÁN do ano anterior e está agora no cuarto posto (despois de rexistrar no bienio analizado a menor suba porcentual dos dez sectores empresariais recollidos no cadro).

■ Na suba porcentual do valor engadido do bienio sobrancea o sector de fabricantes de especialidades farmacéuticas (121,998%), seguido do de servizos comerciais diversos (79,96%).

2.6.3. Distribución territorial

No tocante á distribución espacial, os datos de ARDÁN recollidos no cadro 2.62 reflicten a distribución empresarial por provincias: A Coruña e Pontevedra concentran no ano 2001 case o 90% dos ingresos e do valor engadido (87,13% e 86,97% respectivamente), mentres que en número de empresas a concentración resulta uns dez puntos menor (77,72%). A utilización dunha fonte alternativa baseada na totalidade das empresas de Galicia (DIRCE, do INE) constata no reparto provincial do tecido empresarial galego dese ano un grao de concentración na Coruña e Pontevedra (77,17% do total galego) practicamente igual que cos datos de ARDÁN.

■ Cadro 2.62

Distribución provincial das empresas, ingresos e valor engadido bruto. Galicia. 2001

	Nº empresas	%	Ingresos 2001	%	VEB cf.	%
A Coruña	3.676	38,63	18.332,80	42,21	3.853,94	45,39
Lugo	1.073	11,28	2.816,87	6,48	503,30	5,93
Ourense	1.047	11,00	2.773,63	6,39	603,65	7,11
Pontevedra	3.719	39,09	19.514,17	44,92	3.530,25	41,58
Totais	9.515	100,00	43.437,47	100,00	8.491,14	100,00

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

■ Cadro 2.63
Principais sectores empresariais segundo o VEB. Por provincias. Galicia. 2001

Sector	Galicia	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra	
		Valor	%	Valor	%	Valor	%	Valor	%
1. Fabr. automóviles e carrocerías para vehículos de turismo									
Nº empresas	16,00	6,00	37,50	3,00	18,75	3,00	18,75	4,00	25,00
Ingresos	5.428,76	23,28	0,43	8,43	0,16	4,57	0,08	5.392,48	99,33
VEB cf.	696,49	4,22	0,61	2,56	0,37	1,14	0,16	688,57	98,86
2. Contratistas xerais									
Nº empresas	759,00	269	35,44	88,00	11,59	101,00	13,31	301,00	39,66
Ingresos	2.080,97	791,70	38,04	156,90	7,54	209,67	10,08	922,70	44,34
VEB cf.	518,49	188,12	36,28	40,40	7,79	46,22	8,91	243,75	41,01
3. Detallistas confeccións en xeral									
Nº empresas	55,00	21,00	38,18	5,00	9,09	13,00	23,64	16,00	29,09
Ingresos	1.745,89	1.709,29	97,90	4,35	0,25	16,94	0,97	15,30	0,88
VEB cf.	494,72	486,90	98,42	1,38	0,28	3,25	0,66	3,18	0,64
4. Promotores de obras									
Nº empresas	337,00	153,00	45,40	24,00	7,12	35,00	10,39	125,00	37,09
Ingresos	1.111,87	735,61	66,16	33,15	2,98	50,08	4,50	293,03	26,35
VEB cf.	262,58	185,83	70,77	5,29	2,01	10,88	4,15	60,58	23,07
5. Fabrica. de productos téxtiles diversos									
Nº empresas	115,00	68,00	59,13	1,00	0,87	14,00	12,17	32,00	27,83
Ingresos	951,36	673,83	70,83	2,84	0,30	206,92	21,75	67,78	7,12
VEB cf.	208,55	128,00	61,37	0,17	0,08	62,40	29,92	17,99	8,62
6. Peixes (Agric., silvic., gandería e pesca)									
Nº empresas	190,00	47,00	24,74	28,00	14,74	—	—	115,00	60,53
Ingresos	490,49	101,97	20,79	37,25	7,59	—	—	351,27	71,62
VEB cf.	186,17	42,55	22,86	21,85	11,74	—	—	121,76	65,41
7. Recambios e pezas de motor (fabricantes)									
Nº empresas	14,00	2,00	14,29	—	—	1,00	7,14	11,00	78,57
Ingresos	484,96	1,39	0,29	—	—	1,17	0,24	482,41	99,47
VEB cf.	159,84	0,79	0,49	—	—	0,46	0,29	158,59	99,22

⁽¹⁾ A porcentaxe de participación calculouse sobre o sector galego correspondente

⁽²⁾ O dato de ingresos e valor engadido está en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

O cadro 2.63 recolle a distribución provincial dos sete sectores empresariais de máis xeración de valor engadido bruto no conxunto da economía galega, e permite ós interesados aprofundar na análise cun nivel de desagregación provincial desde unha triple perspectiva —valor engadido, ingresos e número de empresas—.

Os datos dunha distribución territorialmente máis desagregada das actividades empresariais (por comarcas) poden verse do cadro 2.64 ó 2.66; fano os dous primeiros dende unha perspectiva estática e o terceiro dende unha vertente dinámica.

O cadro 2.64 recolle as dez comarcas principais na clasificación pola importancia da súa xeración de riqueza: as comarcas de Vigo e A Coruña concentran en 2001 un 39,37% do total de empresas estudadas e a súa importancia relativa no total galego é moito maior aínda en termos de ingresos (57,29%) ou de xeración de valor engadido (58%).

No cadro 2.65 podemos ver os tres sectores empresariais máis importantes do tecido productivo de cada unha das dez comarcas de maior valor engadido bruto;

Clasificación das comarcas⁽¹⁾ por valor engadido xerado. 2001

■ Cadro 2.64

Comarcas	Empresas		Ingresos ⁽²⁾		VEB cf. ⁽²⁾	
	nº	%	euros	%	euros	%
A Coruña	1.763	18,53	10.615,93	24,44	2.465,06	29,03
Vigo	1.983	20,84	14.268,46	32,85	2.459,77	28,97
Santiago	604	6,35	2.376,70	5,47	492,33	5,80
Pontevedra	444	4,67	2.102,83	4,84	389,55	4,59
Ourense	636	6,68	1.908,53	4,39	384,94	4,53
Lugo	497	5,22	1.279,62	2,95	257,06	3,03
Ferrol	323	3,39	1.304,78	3,00	256,91	3,03
O Salnés	430	4,52	1.025,67	2,36	212,49	2,50
A Barbanza	211	2,22	900,34	2,07	149,88	1,77
O Morrazo	222	2,33	610,58	1,41	143,21	1,69

⁽¹⁾ As comarcas están configuradas de acordo co establecido pola Consellería da Presidencia da Xunta de Galicia

⁽²⁾ Datos en millóns de euros (en ingresos e VEB). Mostra de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

ese cadro permite ós interesados nunha análise espacialmente máis desagregada afondar no estudo do número de empresas, volume de ingresos ou valor engadido dos principais sectores empresariais desas comarcas.

O cadro 2.66, pola súa parte, explicita que, nunha visión dinámica, as comarcas da Coruña e Vigo son, obviamente, as de maior crecemento absoluto —con gran diferenza— do valor engadido bruto no bienio estudado. En valores porcentuais destacan especialmente Deza, A Coruña e Pontevedra (as tres que creceron por riba do 30% de 1999 a 2001).

Na comparanza coa clasificación estática vista antes no cadro 2.64, destaca na análise dinámica do cadro 2.66 a desaparición dunha comarca (Ferrol) e a aparición doutra (Deza) que tivo un maior dinamismo na xeración do VEB no bienio analizado.

2.6.4. Trazos de competitividade

Os datos de ARDÁN GALICIA 2003 permítennos, como andamos a ver, ademais da perspectiva sincrónica que nos achega ó coñecemento da realidade empresarial galega no ano 2001 (por facturación, emprego, valor engadido, número de empresas, etc.), unha perspectiva diacrónica, que amosa a evolución temporal dos agregados analizados e complementa a “foto fixa” que a anterior perspectiva proporciona.

Na vertente dinámica presenta gran interese o estudo dos trazos de competitividade empresarial ó longo do tempo. Ademais das empresas “gacela” ou as “de alto rendemento” inclúense outros trazos diferenciadores vencellados con propiedades competitivas das empresas que se basean en investigacións desenvolvidas desde ARDÁN: as empresas de elevada xeración de riqueza e as de alta produtividade dos recursos humanos.

■ Cadro 2.65
Estructura empresarial das 10 comarcas de maior VEB de Galicia. 2001

Sector	Nº empresas	%	Ingresos (1)	%	VEB cf. (1)	%
1)A CORUÑA						
1 Detallistas de confeccións en xeral	15	0,85	1.704,12	16,05	485,63	19,70
2 Promotores de obras	91	5,16	593,32	5,59	160,95	6,53
3 Maioristas de confeccións de dona e nena	2	0,11	1.416,68	13,34	129,90	5,27
2)VIGO						
1 Fabric. automóbiles e carrocerías para vehíc. turismo	3	0,15	5.390,46	37,78	687,81	27,96
2 Fabricantes de recambios e pezas de motor	11	0,55	482,41	3,38	158,59	6,45
3 Construcción e reparación de buques	56	2,82	481,12	3,37	119,67	4,87
3)SANTIAGO						
1 Fabric. de tableiros de madeira (aglomerados)	1	0,17	386,57	16,27	66,13	13,43
2 Contratistas xerais	37	6,13	141,62	5,96	35,42	7,20
3 Producción e servizos eléctricos	8	1,32	36,39	1,53	31,71	6,44
4)PONTEVEDRA						
1 Contratistas xerais	53	11,94	518,87	24,67	118,15	30,33
2 Tendas de mercadorías en xeral	8	1,80	344,47	16,38	42,27	10,85
3 Construcións pesadas	4	0,90	89,24	4,24	20,22	5,19
5)OURENSE						
1 Fabricación de produtos de téxtis diversos	10	1,57	173,49	9,09	54,88	14,26
2 Contratistas xerais	51	8,02	151,44	7,94	30,54	7,93
3 Construcións pesadas	6	0,94	137,96	7,23	23,97	6,23
6)LUGO						
1 Producción e servizos eléctricos	3	0,60	56,12	4,39	17,03	6,62
2 Servizos de seguridade, detectives	2	0,40	21,77	1,70	15,74	6,12
3 Contratistas xerais	38	7,65	59,70	4,67	15,71	6,11
7)FERROL						
1 Fundición de aceiro	2	0,62	412,64	31,63	64,38	25,06
2 Fabricación de artigos plásticos diversos	2	0,62	43,28	3,32	13,46	5,24
3 Fabricantes de estruturas de metal	7	2,17	23,00	1,76	11,57	4,50
8)O SALNÉS						
1 Contratistas xerais	46	10,70	80,23	7,82	25,48	11,99
2 Hoteis	21	4,88	32,78	3,20	17,99	8,47
3 Fabric. de conservas de peixe e froitos do mar	13	3,02	91,94	8,96	16,67	7,85
9)A BARBANZA						
1 Fabric. de conservas de peixes e froitos do mar	8	3,79	289,45	32,15	41,57	27,74
2 Fabric. peixes e pdtos do mar frescos e conxelados	6	2,84	154,28	17,14	23,48	15,67
3 Extracción pesqueira	20	9,48	29,19	3,24	13,39	8,93
10) MORRAZO						
1 Extracción pesqueira	41	18,47	103,23	16,91	50,07	34,97
2 Construcción e reparación de buques	17	7,66	48,10	7,88	16,63	11,61
3 Cargas e descargas marítimas	4	1,80	14,95	2,45	10,32	7,20

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros. As porcentaxes calcúlanse sobre o total da comarca estudada.

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Estúdiáanse tamén en “ARDAN GALICIA 2003...” varios trazos que non se consideran diferenciadores na competitividade empresarial —aunque poden axudar— como a empresa con certificación de calidade ou a empresa exportadora. Os catro trazos sinalados no anterior parágrafo denomínanse no estudo de ARDÁN “cualificadores” mentres que ós outros chámanselle “indicadores”.

Comarcas máis dinámicas en creación de valor engadido⁽¹⁾. Galicia. 1999-2001

■ Cadro 2.66

Comarcas	VEB cf. 1999	VEB cf. 2001	Diferencia 2001-1999	Taxa variación 2001/1999
A Coruña	1.821,14	2.465,06	643,92	35,36
Vigo	2.000,08	2.459,77	459,70	22,98
Pontevedra	295,00	389,55	94,55	32,05
Ourense	314,09	384,94	70,85	22,56
Santiago	429,50	492,33	62,83	14,63
Lugo	207,39	257,06	49,67	23,95
O Salnés	182,18	212,49	30,30	16,63
Deza	62,19	89,81	27,62	44,42
A Barbanza	123,38	149,88	26,50	21,48
O Morrazo	116,96	143,21	26,25	22,44

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

Os cualificadores están baseados en investigacións realizadas en ARDÁN e fan referencia a aspectos críticos da competitividade empresarial e responden, claramente, a características diferenciadoras vencelladas con propiedades competitivas das empresas. Os indicadores, pola contra, non presupoñen de antemán unha característica diferenciadora na competitividade empresarial, aunque poden axudar a conseguila.

Comezarémo-lo achegamento á perspectiva dinámica do tecido productivo galego de 1999 a 2001, coma en anteriores Informes, co estudio da evolución das **empresas “gacela”** de Galicia nese período. ARDÁN contén unha sección dedicada ó seguimento destas empresas co obxectivo de que se poida comprobar separadamente o conxunto de empresas de crecemento grande e constante do seu volume de facturación (por empresa gacela enténdese en ARDÁN aquela que medra de xeito continuado durante polo menos tres anos seguidos por riba do 25% anual).

Cumpren esta condición no último trienio estudado 477 empresas, o que supón unha diminución de 31 empresas respecto do anterior estudio e de 92 empresas respecto do de hai dous anos; este descenso está relacionado co menor crecemento económico do bienio 2000-2001 respecto dos anos anteriores, dentro do contexto xeral de ralentización económica en España e no contorno internacional que xa estudiamos no capítulo I deste Informe Sociolaboral.

Como media anual os ingresos das empresas “gacela” de 1999 a 2001 medraron un 55,67%, sendo inferior o avance no ano 2000 (52,56%) que en 2001 (58,84%). Nese bienio case dúas de cada tres gacelas (321 empresas, un 67,30%) duplicaron —cando menos— o seu volume de negocio, e un 8,39% das gacelas multiplicaron por 5 ou máis os seus ingresos nese bienio.

O gran dinamismo empresarial das gacelas reflíctese tamén no campo da creación de emprego. Segundo os estudos levados a cabo sobre este tema polo Consorcio da Zona Franca de Vigo, as “gacelas” —representando normalmente entre o 3 e o 4% das empresas analizadas, aunque dependendo da fase do ciclo económico se pode amplía-lo abano ate o 5 ou 6% por riba e ate o 2% por baixo— xeraron ó redor do 70% dos novos empregos no eido empresarial galego (segundo a obra de J. Cabanelas e A. Baamonde: “Las empresas Gacela de Galicia”).

No cadro 2.67 presentámo–los “grandes sectores” nos que se localizan as gacelas; sobrancean, por esta orde, a construción, os maioristas e os fabricantes, que conxuntamente concentran o 62,9% das empresas (igual que no estudo de ARDÁN do ano anterior).

■ Cadro 2.67

Distribución sectorial das empresas gacela. Galicia. 1999-2001

Gran sector	Nº empresas	%
Construcción	132	27,7
Maioristas	86	18,0
Fabricantes	82	17,2
Servicios	55	11,5
Detallistas	48	10,1
Transportes, comunicacións e servicios públicos	47	9,9
Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	17	3,6
Minería	10	2,1
Total	477	100

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

A relación individualizada das 477 empresas gacela pode velas a persoa interesada en “ARDÁN GALICIA 2003...”. Subliñaremos pola súa importantísima porcentaxe de suba porcentual do volume de negocio no bienio 2000-2001 a Zara Loxística (844,06%) e Estaleiros Armon Vigo (491,76%).

No tocante ás **empresas de alto rendemento**, dicir primeiramente que son aquelas que teñen unha rendibilidade económica media non inferior ó 25% nun período de tres anos, sempre e cando en ningún ano a súa rendibilidade económica baixe do 15% (a rendibilidade económica é a relación entre o resultado económico e os activos medios empregados para a súa consecución).

Sobre a mostra de 9.515 empresas estudadas de 1999 a 2001, un total de 248 (cinco menos que no estudo de ARDÁN do ano anterior) son consideradas empresas de alto rendemento (un 2,61% do total); delas, máis da metade (51,20%) están concentradas en dous grandes sectores (servicios e fabricantes).

Ordenadas as empresas de alto rendemento polos seus ingresos de explotación do ano 2001, entre as doce primeiras da clasificación sobranceamos que se atopan cinco empresas do Grupo INDITEX: Zara (que encabeza o ranking), Comditel (nº 4), Zintura (nº 6), Kiddy´s Class (nº 7) e Hampton (nº 11). Tamén subliñaremos que nesa ducia están dúas empresas do Grupo ZELTIA: Zelnova (nº 8) e Xylazel (nº 12), así como dúas empresas da industria auxiliar do automóbil: GKN Indugasa (nº 2) e Copo Ibérica (nº 5). No cadro 2.68 recollémo–lo listado das sete primeiras empresas desa clasificación.

As **empresas de máis elevada xeración de riqueza** defínense como aquelas que, tendo signo positivo de 1999 a 2001 o seu E.V.A. —siglas de *economic value added*— este fose maior de 150.000 euros en 1999 e subira polo menos un 10% nos tres anos do estudo (1999, 2000 e 2001).

■ Cadro 2.68

Principais empresas de alto rendemento. Galicia. 1999-2001

Empresa	Sector	Ingresos (en euros)	Rentabilidade económica (%)			
		2001	1999	2000	2001	Media
1. Zara España, SA	Confeccións en xeral	939.497.578	23,43	32,83	37,62	31,29
2. GNK Indugasa, SA	Recambios e pezas de motor	197.517.231	27,63	22,07	26,75	25,48
3. SGL Carbón, SA	Suministros eléctricos	80.240.808	28,88	39,36	26,67	31,64
4. Comditel, SA	Productos téxtiles	62.156.642	25,34	28,80	32,62	28,92
5. Copo Ibérica, SA	Recambios e pezas de motor	51.136.760	27,37	27,06	27,63	27,35
6. Zintura, SA	Productos fabricados de téxtiles	46.364.388	26,95	29,17	31,10	29,07
7. Kiddy's Class España, SA	Confeccións en xeral	39.903.862	27,41	30,17	27,11	28,23

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

O feito de que non se escolla no Directorio Ardán o valor engadido bruto para a medida da riqueza xerada polas empresas galegas neste caso senón o EVA, débese a que este último ten en conta tamén o custo dos recursos propios necesarios para o funcionamento empresarial; xa que logo, desconta do resultado empresarial os impostos e o custo dos recursos —tanto alleos como propios, recollendo entre os últimos o custo de oportunidade dos recursos propios—.

Cumpren as condicións antes sinaladas 56 empresas (catro menos que no ano anterior e 10 menos que hai dous anos). Máis da metade (55,4%) concéntranse no grupo dos fabricantes, e dentro del sobresaen as seguintes actividades: produtos elaborados con téxtiles, prendas exteriores de punto, licores e máis os alimentos preparados para animais. No cadro 2.69 presentamos as quince primeiras empresas, ordenadas polo EVA creado no ano 2001.

■ Cadro 2.69

Principais empresas xeradoras de riqueza. Galicia. 1999-2001

Empresa	Sector	EVA (Economic Value added)			Taxas de variación (%)	
		1999	2000	2001	00/99	01/00
1. Zara España, SA	Confeccións en xeral	47.515.558	68.607.482	86.390.110	44,39	25,92
2. Cementos Cosmos, SA	Cemento	7.221.312	13.312.736	23.855.000	84,35	79,19
3. Construcciones San José, SA	Contratistas xerais	8.246.601	11.040.184	12.552.153	76,74	13,70
4. Pull & Bear España, SA	Confeccións en xeral	6.534.773	8.924.565	12.077.503	36,57	35,33
5. Bershka BSK España, SA	Confeccións en xeral	2.105.409	2.567.486	8.140.401	21,95	217,06
6. Kiddy's Class España, SA	Confeccións en xeral	2.824.591	3.398.478	4.325.804	20,32	27,29
7. Viza Automoción, SA	Recamb. e pezas de motor	2.417.178	3.141.490	4.295.814	29,97	36,74
8. Aluminios Cortizo, SA	Laminado e extrus. de alum.	1.451.770	2.441.107	3.991.268	68,15	63,50
9. Nutrimentos Deza, SA	Alim. preparados para animais	1.011.073	1.587.433	3.020.560	57,00	90,28
10. Artabra, SA	Alim. preparados para animais	842.607	1.349.032	2.999.712	60,10	122,36
11. Sistemas Energéticos Muras, SA	Electr. e outros serv. combinados	733.700	1.131.518	2.956.552	54,22	161,29
12. Hampton, SA	Productos fabricados de téxtiles	1.372.775	1.711.658	2.876.499	24,69	68,05
13. Zintura, SA	Productos fabricados de téxtiles	1.547.087	2.055.195	2.695.175	32,84	31,14
14. Caamaño Sistemas metálicos, SL	Traballos de carpintería metálica	1.386.338	2.273.839	2.627.072	64,02	15,53
15. Norcontrol, SA	Laboratorios para probas comerciais	1.622.336	2.272.025	2.571.934	40,05	13,20

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

As **empresas de alta produtividade dos recursos humanos** defínense en ARDÁN como aquelas que en tres anos seguidos obteñen un valor engadido bruto por empregado que cumpre dúas condicións: Está entre o 25% das mellores empresas do seu sector e medra por riba do 10% cada un dos tres anos. Hai que ter en conta que pode haber disfuncións neste cálculo debido a que o número de empregados son os que declara cada empresa, e non equivalen a empregados a tempo completo-ano (de xeito que nunha empresa de maior contratación a tempo parcial, a produtividade dos recursos humanos será —a igual xeración de valor engadido bruto— maior que noutra na que teña máis peso a contratación a tempo completo, aunque esto non se detecte aquí).

Só 123 empresas (tres máis que no estudio do ano anterior) considéranse de alta produtividade dos recursos humanos; delas, algo máis da metade (51,20%) pertencen á construción ou ós maioristas (sobrancean neste último apartado os maioristas de peixes e mariscos, de abastecementos industriais e de materiais para a construción). O cadro 2.70 recolle as oito primeiras empresas de alta produtividade que figuran na clasificación das 123 empresas (ordenada pola importancia dos seus ingresos de explotación).

■ **Cadro 2.70 Principais empresas de alta produtividade dos recursos humanos. Galicia. 1999-2001**

Empresa	Sector	Ingresos 2001	VEB cf./empleado			Taxas variación %	
			1999	2000	2001	00/99	01/00
1. Hijos de J. Barreras, SA	Fabricantes	174.215.379	48.765	58.806	96.564	20,59	64,21
2. Soluziona Consultora y Tecnología, SL	Servicios	137.875.999	40.860	49.011	62.837	19,95	28,21
3. Aluminios Cortizo, SA	Fabricantes	83.726.131	30.763	39.191	49.191	27,40	25,52
4. Hijos de Rivera, SA	Fabricantes	68.678.591	82.855	94.545	110.420	14,11	16,79
5. Puerto de Celeiro, SA	Maioristas	53.451.847	40.239	54.280	68.023	34,89	25,32
6. Inturasa Pérez Rumbao, SA	Detallistas	46.994.988	26.453	32.959	36.518	24,59	10,80
7. Zintura, SA	Fabricantes	46.364.388	70.101	77.168	87.979	10,08	14,01
8. Galfrío, SA	Maioristas	43.318.603	64.083	84.361	100.204	31,64	18,78

⁽¹⁾ En euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

■ **Distribución sectorial das empresas con certificación de calidade. Galicia. 2001**

Gran sector	Nº empresas	%
Fabricantes	189	47,6
Construcción	56	14,1
Transportes, comunicacións e servicios públicos	54	13,6
Maioristas	53	13,4
Servicios	24	6,0
Detallistas	17	4,3
Minería	3	0,8
Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	1	0,3
Total	397	100,0

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

No tocante ás **empresas con certificación da calidade**, das 397 empresas “certificadas” (oito máis que no estudo de ARDÁN do ano anterior), máis da metade (50,9%) son da provincia de Pontevedra, mentres que conxuntamente Lugo e Ourense teñen tan só un 11,8% do total. O cadro 2.71 amosa que case a metade das empresas con certificación de calidade detectadas nesa mostra de Galicia (48,1%) son do sector de fabricación.

2.6.5. Xeración de emprego e esforzo na creación de emprego

Tamén figuran en “ARDÁN GALICIA 2003...” datos que reflicten a evolución anual do emprego de 1999 a 2001 daquelas empresas que ademais de estar na súa base de datos declaran o número de empregados para tódolos anos do trienio analizado. Co fin de conseguir cálculos coherentes, tan só se tivo en conta neste apartado do estudo de ARDÁN o dato do número de persoas empregadas das empresas que, ademais de declaralo na súa Memoria para cada un dos tres anos ós que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación entre gastos de persoal e número de empregados rexeitáronse os valores que resultaron incoherentes). A mostra final despois de feita esa “depuración” constou de 6.594 empresas.

O cadro 2.72 amosa a distribución do emprego por estrato de empregados e número de empresas; téñase en conta á hora de extraer conclusións que, dado que tódalas empresas estudadas superan os 375.000 euros de facturación, hai, lóxicamente, unha clara tendencia a sub-representar ás empresas de poucos asalariados, en relación con outras fontes utilizadas no comezo deste mesmo capítulo (o DIRCE —do INE— e a Seguridade Social). O 76,30% do emprego concéntrase no 29,74% de empresas que teñen 20 ou máis empregados e máis do 90% de empregos (91,51%) están nas empresas de máis de 10 traballadores.

■ Cadro 2.72

Estructura empresarial⁽¹⁾. Por tramos de cadro de persoal. Galicia. 1999-2001

Nº empregados por empresa	Empresas						Empregados					
	1999	%	2000	%	2001	%	1999	%	2000	%	2001	%
De 1 a 2	455	6,90	357	5,41	335	5,08	738	0,48	590	0,36	566	0,33
De 3 a 5	1.193	18,09	1.101	16,70	1.032	15,65	4.812	3,13	4.492	2,72	4.181	2,42
De 6 a 9	1.386	21,02	1.357	20,58	1.337	20,28	10.234	6,66	10.069	6,10	9.929	5,74
De 10 a 19	1.762	26,72	1.890	28,66	1.929	29,25	23.938	15,59	25.688	15,55	26.303	15,21
De 20 ou máis	1.798	27,27	1.889	28,65	1.961	29,74	113.864	74,14	124.351	75,28	131.929	76,30
Totais	6.594	100,00	6.594	100,00	6.594	100,00	153.586	100,00	165.190	100,00	172.908	100,00

⁽¹⁾ Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos ós que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos de persoal / nº empregados rexeítanse aqueles valores que resulten incoherentes). a mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise.
Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

Seguindo coa perspectiva dinámica, ofrecemos no cadro 2.73 distintas “ratios” que teñen relación co emprego nas empresas obxecto de estudo no último trienio analizado. Dicar primeiramente —para unha máis fácil comprensión do cadro— que os ingresos de explotación son os ingresos xerados pola actividade normal da empresa; ó dividilos entre os empregados, obtense a primeira “ratio” do cadro, que recolle a produtividade do traballo. O valor engadido bruto ó custo dos factores é o resultado de lle restar ós ingresos de explotación os consumos de explotación e outros gastos de explotación. Os gastos de persoal inclúen os salarios e as cargas sociais; o custo medio do emprego, pola súa banda, é o resultado de dividi-los gastos de persoal entre os empregados da empresa.

Obsérvase que as catro “ratios” —os ingresos por empregado, o valor engadido por empregado, o custo medio do emprego e os gastos de persoal sobre os ingresos de explotación reflicten unha tendencia crecente nese bienio, aunque certamente se dá con menor intensidade nos gastos de persoal sobre os ingresos de explotación (que mesmo baixa lixeiramente a súa porcentaxe no ano 2001).

“Ratios” vencelladas coa produtividade do traballo. Galicia. 1999-2001

■ **Cadro 2.73**

	1999	2000	2001
Ingresos explotac./empregado*	91.231	94.656	101.610
VEB cf./empregado*	21.422	22.346	23.890
Gtos. persoal/ingresos expl.	16,51%	17,00%	16,96%
Custo medio do emprego*	14.944	15.843	16.873

* En euros.

⁽¹⁾ Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos ós que se refire o estudo, ofrecían un certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos / nº empregados rexéitanse aqueles valores que resulten incoherentes). A mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise.

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Seguindo coa mesma mostra de empresas, podemos achegarnos ó emprego total en cada ano e máis ás taxas de crecemento anual —de 1999 a 2001— dos vinte-cinco sectores empresariais que xeraron no último ano estudado un maior emprego en termos absolutos. O cadro 2.74 reflicte que:

- No ano 2001 destacou un sector pola súa creación de emprego en termos absolutos (con máis de 1.000 novos empregos netos): o dos “detallistas de confección en xeral”.
- Pola suba porcentual de creación de emprego nese ano sobranceou moi especialmente o sector de “escavacións e cimentacións” (21,17%).
- No conxunto das 6.594 empresas analizadas, a porcentaxe de crecemento do emprego no ano 2001 (4,67%) foi moito menor que no estudo de ARDÁN do ano anterior (7,56%) ou de dous anos antes (8,52%), mostra da maior dificultade da xeración de emprego nas maiores empresas con sede social en Galicia no actual momento de ralentización do crecemento económico.

■ Cadro 2.74

Sectores con maior crecemento absoluto de emprego. Galicia. 1999-2001

Sector	Empregados				Taxa crecemento	
	1999	2000	2001	Diferencia 01-00	00-99	01-00
1. Detallistas de confeccións en xeral	8.358	10.535	11.995	1.460	26,05	13,86
2. Axencias de emprego provisional	1.991	2.189	2.578	389	9,94	17,77
3. Fabricantes de pdtos. realizados con textís diversos	3.980	4.505	4.837	332	13,19	7,37
4. Servicios comerciais diversos	1.784	2.211	2.489	278	23,93	12,57
5. Instalacións eléctricas	3.168	3.461	3.737	276	9,25	7,97
6. Contratistas xerais	11.053	11.463	11.732	269	3,71	2,35
7. Transporte de mercadorías por estrada	3.017	3.306	3.558	252	9,58	7,62
8. Conservas de pescado e froitos do mar	3.068	3.418	3.659	241	11,41	7,05
9. Fabricantes de recambios e pezas do motor	1.889	2.192	2.418	226	16,04	10,31
10. Extracción pesqueira	3.271	3.123	3.299	176	-4,52	5,64
11. Fabricación de estruturas de metal	1.302	1.352	1.516	164	3,84	12,13
12. Traballos de carpintería metálica	1.942	2.130	2.282	152	9,68	7,14
13. Tendas de comestibles	1.434	1.657	1.797	140	15,55	8,45
14. Fabricación de artigos de plásticos diversos	1.703	1.768	1.902	134	3,82	7,58
15. Maioristas de comestibles e pdtos. relacionados diversos	1.495	1.604	1.737	133	7,29	8,29
16. Laboratorios para probas comerciais	960	1.361	1.491	130	41,77	9,55
17. Fabric. de de pescados e pdtos. do mar frescos e conx.	2.177	2.181	2.297	116	0,18	5,32
18. Maioristas de madeiras e chapas	1.229	1.337	1.453	116	8,79	8,68
19. Detallistas diversos	1.077	1.157	1.273	116	7,43	10,03
20. Excavacións e cimentación	533	529	641	112	-0,75	21,17
21. Concesionarios de automóbiles novos e usados	2.176	2.257	2.366	109	3,72	4,83
22. Contratistas especializados diversos	1.036	1.140	1.247	107	10,04	9,39
23. Fabricantes de taboleiros de madeira (aglomerados)	1.480	1.502	1.607	105	1,49	6,99
24. Promotores de obras	1.499	1.687	1.784	97	12,54	5,75
25. Fabricados de planchas metal (calderería)	631	806	900	94	27,73	11,66
Total da mostra de 6.594 empresas de Galicia	153.586	165.190	172.908	7.718	7,56	4,67

⁽¹⁾ Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos a que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos de persoal / nº empregados rexéitanse aqueles valores que resulten incoherentes). A mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise. Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

■ Cadro 2.75
Esforzo en xeración de emprego nos sectores con maior crecemento do emprego. Galicia. 1999-2001

Sector	Crecemento de gastos de persoal (%)		Esforzo destinado a xerar emprego (%)	
	2000/1999	2001/2000	2000/1999	2001/2000
1. Detallistas de confeccións en xeral	25,04	16,31	22,44	12,14
2. Axencias de emprego provisional	11,88	20,47	9,28	16,31
3. Fabricantes de pdtos. realizados con tex. diversos	14,90	10,85	12,30	6,69
4. Servicios comerciais diversos	34,91	34,58	32,31	30,41
5. Instalacións eléctricas	16,12	13,27	13,51	9,11
6. Contratistas xerais	8,84	8,77	6,23	4,61
7. Transporte de mercadorías por estrada	13,75	12,26	11,15	8,10
8. Conservas de peixe e marisco	16,98	9,81	14,38	5,65
9. Fabricantes de recambios e pezas de motor	21,94	12,25	19,34	8,09
10. Extracción pesqueira	12,82	11,00	10,21	6,84
11. Fabricantes de estruturas de metal	21,38	20,42	18,77	16,25
12. Traballos de carpintería metálica	15,59	17,81	12,98	13,65
13. Tendas de comestibles	19,29	16,33	16,68	12,17
14. Fabricación de artigos plásticos diversos	6,32	15,89	3,72	11,72
15. Maioristas de comestibles e pdtos. relacionados diversos	14,38	15,01	11,78	10,84
16. Laboratorios para probas comerciais	55,70	20,75	53,09	16,58
17. Fabric. de peixes e pdtos. do mar frescos e conxelados	5,12	11,97	2,51	7,81
18. Maioristas de madeiras e chapas	14,40	13,82	11,80	9,65
19. Detallistas diversos	18,24	16,86	15,64	12,70
20. Excavacións e cimentos	0,08	22,56	2,53	18,39
21. Concesionarios de automóviles novos e usados	9,64	9,47	7,03	5,30
22. Contratistas especializados diversos	-0,24	14,10	2,84	9,93
23. Fabricantes de tableiros de madeira (aglomerados)	-0,03	7,75	2,64	3,58
24. Promotores de obras	11,62	16,68	9,02	12,52
25. Fabricados de planchas de metal (calderería)	23,83	22,14	21,23	17,98

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Rematamos cunha aproximación indirecta que se realiza en “ARDÁN GALICIA 2003...” ó esforzo de creación de emprego nas maiores empresas con sede social en Galicia. Defínese como esforzo dedicado á xeración de emprego polas empresas a taxa de crecemento dos gastos de persoal (deducidas as cargas sociais) menos a taxa de crecemento dos salarios. O cadro 2.75 reflicte que no ano 2001:

- Sobrancean polo maior esforzo na creación de emprego os seguintes sectores: servicios comerciais diversos, excavacións e cimentacións, fabricantes de pranchas de metal (caldeirería).
- Os de menor esforzo en xeración de emprego foron os seguintes sectores: fabricantes de tableiros de madeira, contratistas xerais e concesionarios de automóviles.